

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Speranță

De A. D. Xenopol

În zile negre și grele, când nevoile ne amărăsc și relele ne copleșesc, cu ce se mai poate întrema sufletul? Numai cu speranța. Ea leagă viitorul în colori vesele și purpurii, deschide perspective cugetului dosădit și încordă puterile spre nouă opinteli. Speranța este deci nu numai o zadarnică înșelare. Chiar dacă icoanele ei ar fi să se risipească în viitor, încă se pune în lucrare o acțiune asupra prezentului prin împropă-tarea puterilor în luptă.

Să cercetăm situația actuală a fraților noștri de peste munți, și să vedem dacă, pe lângă negrețea ce o încunjură, nu se ridică în dosul ei și licăriri de speranță în vremi mai bune?

Intr'adevăr că niciodată par'că românii nu au fost mai amenințați în tot ce au mai scump ca element etnic deosebit, naționalitatea lor, ca în zilele noastre. Loviturile cad pe capetele lor dese ca grindina; nu numai limba acuma, dar și biserica lor este amenințată cu maghiarizarea și ne putem aștepta ca limba ungurească să fie încurând introdusă cu sala în slujba bisericii române. E drept, că această limbă nu se crede vrednică de a fi înălțată spre rugăciune, nici măcar în biserica maghiară-catolică, în care se slujește în latinește; dar ce le pasă ungușilor de consecvență, când ei pot prin o măsură, fie cât de nelogică, cât de absurdă, lovi în neamul românesc?

Pe lângă această lovitură din partea apăsătorilor, puterea de împotrivire a româ-

nilor pare a slăbi, și se pare că prin ademenirile de tot soiul numărul trădătorilor de neam sporește pe fiecare zi, și apoi chiar printre acei rămași credincioși steagului național, desbinarea și din motive curat personale, desparte marea tabără ce ar trebui să înfrunte lupta, în două, slăbind-o în folosul dușmanului.

Neagră deci se arată perspectiva viitorului pentru neamul românesc.

Și cu toate acestea eu tot nu desnădăduiesc, fiindcă am o credință adâncă în viitorul poporului meu și fiindcă mai multe elemente vin în sprijinul unei schimbări neapărate a situației, într'un viitor mai mult sau mai puțin apropiat.

Dacă numai românii ar fi amenințați; dacă numărul lor mai mic ar trebui să su-poarte apăsarea unui număr mai mare, atunci orice temere ar fi îndreptățită. Dar lucrurile stau tocmai din potrivă. Majoritatea poporului din statu' maghiar este chinată și apăsată de o minoritate, stare absolut anormală și care nu se poate prelungi la nesfârșit, căci este a se răsturna cum-penirea firească a lucrurilor. Nu numai românii țipă și se svârcolesc sub mușcătura șerpelui maghiar, ci toate popoarele nemaghiare ale monarhiei, și aceste popoare sunt împreună mai numeroase, decât poporul stă-pânitor.

Pe lângă 4.000.000 de români, cari protestează, mai fac acelaș lucru și 3.000.000 de croați și de sârbi; mai fac acelaș lucru

și 3.000.000 de slovaci, și cele 2.000.000 de germani, dacă par a tăcea, o fac din o politică greșită punându-și interesul individual deasupra celui al neamului.

Până acum protestările s'au menținut fiecare în sfera poporului atins și ele nu s'au unit în o larmă și un strigăt comun.

Când aceasta se va întâmpla, și nu se poate să nu se întâmple, glasul a 11.000.000 de oameni, va înăbuși pe acel a 6.000.000 de asupritori, ori cât s'ar sili ca să sbiere mai tare decât țipetele celor năcăjiți.

Să se bage bine de seamă un lucru: *Un stat nu se poate menține numai cu baioneta ci cu jertfa supușilor.* Ceeace menține o alcătuire politică este chitul interesului și al simțirei comune. Ce interes comun cu ungușii pot avea popoarele martirizate de ei? și ce simțire pentru o patrie comună se poate infiripa în suflete în cari elementele patriotismului sunt falsificate; în cari iubirea pământului este restrânsă dela țara întreagă la colțul de pământ locuit de fiecare neam deosebit; în care iubirea limbii este zădărită și întoarsă numai cătră graiul propriu, tocmai din pricina tendințelor de a-l distruge; în care iubirea unui trecut nu o poate zămisli în nici un suflet, care a moștenit din neam în neam numai urgie pentru vremile ce se apropie. Să bage bine ungușii de seamă. Se apropie vremuri grele pentru ei. Până acum naționalitățile apăsate s'au deșteptat. Acuma va începe întrunirea protestărilor lor și după frământarea sufletului vine acțiunea loviturii fizice.

Aceste stadii sunt fatale, căci sunt necesități psihologice, și îndeplinirea lor se

ZĂDARNIC

De ce mă 'ntrebi de-atâtea ori
Și-mi ieși mereu în cale; —
E-atâtea vrajă 'n ochii tăi,
Și 'n vorbă-atâtea jale...

Zădarnic vrei să mai visez —
În inima-mi pustie
Credința vremilor de mult
Acum nu mai învie.

La ce-ai mai încerca de-acum
Să mai visez la stele;
Ca alte flori de-o zi și tu
Te-ai vesteji cu ele....

Se lasă neguri peste sat,
A nopții tainici umbre; —
Lăcaș mi-e sufletul de-acum
Al gândurilor sumbre.....

.... Când dintre stele cade-o stea
Și se cufundă 'n mare,
Zădarnic printre stele-o caji —
In veci nu mai răsare...

A. Călin.

Edmondo de Amicis

Din Viața Militară

Sentinela

Trad. de Jean Antohi

— Sfârșit —

Și mă mișcai. Trecui prin fața gheretei, privii înăuntru, era întuneric; nu am putut să-l văd la față.

Mă 'ntorsei înapoi, așteptai un moment și mă gândii: — Când cineva simte o vie afecție, bucurie sau durere chiar după tonul primei vorbe care se pronunță după o tăcere lungă, e imposibil să nu se cunoască acea dispoziție sufletească și să nu se descopere. Să încercăm.

— Mă apropiai de gheretă, oprindu-mă drept în față. Sentinela mă anunță, eși și înaintă reglementar. Eu nu-i vedeam fața, el nu mă vedea. Îl întrebai cu un accent de desinteresare prefăcută:

— Ți-e frig?

Ezită un moment și apoi: — Nu domnule!

Îmi ajunse: în acea voce era un ușor tremur; nu mai încăpea îndoială; nu dădusem greș, îi ghicisem inima.

— Și chiar nu ți-e frig de loc, de loc?

— E, ba nu, — așa puțin, se știe... nu atât de mult însă... așa.

Sărmanul, și era înghețat! Îi era frică să nu facă vre-un act nedisciplinat, spunându-mi că înghețat de frig. Ca și cum el ar fi făcut să ningă, sau eu, și chiar peste el. Îmi plăcu atât de mult acel răspuns, sărmanul băiat! Și să nu mi-se vorbească de separare dintre ofițer și soldat în acele momente; inima nu e galonată cum e chipiul. O Doamne! cum se poate ca cineva să fie așa tare de inimă? A, cred, doar numai atunci când e de piatră.

Ca să nu am însă aerul că m-ași fi dus acolo să fac pe mângâietorul milos și nici de a-l lăsa ca mai înainte, ca să-i fac puțin curaj cu vre-o două trei vorbe prietenești, îl luai pe departe și-l întrebai.

— Câtă vreme trebuie să te oprești încă aici?

— Nu pot ști, domnule locotenent... Ceasul de aci din apropiere nu se aude... din cauza muzicii.

— Da, — așa (rupsei ghiata) sigur că stând aci, pe loc — la ora asta, pe o vreme ca aceasta, nu-i deloc plăcut — se știe. Dar, O! Doamne! — meseria noastră., e toată la fel: trebuie să o luăm așa cum vine. Dacă ar fi război, atunci ai vedea-o! Ei! se schimbă vorba atunci, te încredințezi făcând o astfel de probă. Când te găsești la avanpost de exemplu, într'o pădure deasă, pe una din acele ploie dese ce străbate până la piele și ești singur, părăsit și nu se vede la o palmă înaintea nasului tău și cu toate astea trebuie să stai nemiscat, drept ca fusul, cu ochiul treaz, cu urechile ciulite, căci duș-

face cu aceeași siguranță, cu care erup vulcanii când apa pătrunde la forul lăuntric al pământului.

Textul pactului dintre guvern și partidul kossuthist. Un ziar din Viena publică textul pactului dintre guvern și partidul kossuthist, în chestia chemării sub arme a rezerviștilor. Ziarul declară, că textul acesta, pe care îl publicăm și noi, este autentic. Iată:

„Camera să declare, că nu formează cazuri extraordinare faptul, când în următoarele trei cazuri recruiții din clasa primă a rezervei precum și acei din cele trei clase ale rezervei suplitoare pot să fie reținuți, adecă chemați în serviciu, și anume:

1. Când parlamentul deneagă votarea contingentului de recruiți din anul respectiv;

2. Când pentru cazurile amintite în §-ul 5 al art. de lege IV din 1848 parlamentul ar fi împiedecat să aducă hotărâri în chestie, și

3. Când încă nu este prezentat proiectul în chestia contingentului militar din anul respectiv“.

Nu suntem în situația ca să putem controla autenticitatea ori neautenticitatea ace-tui text, constatăm însă, că lei kossuthiști de odinioară au devenit foarte blânzi.

*

M. Sa monarhul în Gödöllő. Din Budapesta primim știrea, că de vreo câteva zile în castelul din Gödöllő se fac toate pregătirile necesare pentru primirea M. Sa. După hotărârile de până acuma M. Sa va sosi în Budapesta pe la sfârșitul lunii lui martie și va petrece aci mai multe zile. Dacă timpul va fi favorabil, M. Sa va petrece câțva timp și în Gödöllő.

*

Adunări pentru votul universal. Marea demonstrațiune pentru votul universal, ce a avut loc în 4 martie în Budapesta o să-i urmeze mai multe adunări populare, ce se vor ține în diferite orașe ale țării. Aceste adunări vor fi aranjate de partidele justhiste și 48-iste. Se va declara războiul reformelor militare și se va pretinde energie prezentarea proiectului reformei electorale. Adunările le vor ține împreună cu socialdemocrații și cu societatea generală pentru votul universal. În 10 martie la ora 3 d. p. se va ține adunare populară în Arad. Centrul partidelor independiste și 48-iste va trimite un delegat și tot așa și societatea pentru votul universal.

Tot în 10 martie se va ține adunare și în Szarvas, iar în 17 în Reșița și în Mesentea.

Se va porni prin urmare o adevărată campanie pentru votul universal, care va avea darul să facă atent guvernul ce va urma acestuia, — ce s'a hotărât să se sacrifice pentru reformele mili-

tare — că cel dintâi angajament al său și cea dintâi condiție de a fi este legiferarea acelei reforme democratice de care și-a legat nădejdiile fi patriei noastre, lipsiți de cele mai elementare drepturi.

*

Khuen și armata. Un ziar maghiar prohodeste în modul următor tovărășia „contelui Khuen Héderváry“: Pentru pacea încheiată cu kossuthiștii nici militarii n'ar fi avut motiv să incurce pe Khuen. Se întreabă apoi că ce i-a făcut cu toate acestea să procedeze în felul acesta.

Întrebarea aceasta e înduioșătoare. Ea, să mărturisim adevărat, ne mișcă și va mișca de bună seamă chiar și inimile de soldați ale vienezilor.

Dar iacă ziarul „nostru“ se grăbește să dea explicații ca nu cumva să se creadă că numai firea lor de războinici i-a făcut să lupte contra lui Khuen: Ei au procedat așa în primul rând fiindcă chestiunea de seamă pentru ei este, cât mai mulți soldați. Provizoriul ar aduce mai mulți soldați de cât reforma; au voit deci provizoriul. În al doilea rând pentru că militarii au voit războiul cu Italia; contele Khuen însă a salvat monarhia și Europa de această primejdie. Ei au căutat neconținut prilejul de a se răsbuna pe Khuen care îi împiedică. Dar și soldatul pentru a-și ajunge scopul să procedeze loial, sincer, soldătește și nu în mod intrigant și pe ascuns.

Totuși putem spune în aceste împrejurări militarii sunt cei mai puțin vinovați. Vinovații adevărați sunt: guvernul austriac care a fost capabil, de un astfel de rol și partidul justhiste, care a vândut interesele poporului și ale propriului său neam.

Iată dar, câtă durere, câte regrete lasă guvernul care a condus afacerile publice timp de doi ani fără ca să poată arăta cel puțin un singur fapt împlinit ce ar avea la activul său. Incredințe-se însă acest guvern ca și oricare de felul său, de cari din nefericire a dat din belșug și va mai da poate Ungaria, că, în afară de câțiva boicitori plătiți și interesați, nimeni nu-l va plânge, ci dimpotrivă, până când altul va ocupa același rol, mulți vor respira ceva mai ușor nutrinând nădejdea că va sosi cât de curând timpul care va pune capăt pentru totdeauna stăpânirii oligarhice. Iată dar pentru ce și-au angajat bocitoarea și cu drept cuvânt, căci spulberarea unei stăpâniri de mii de ani a maselor de o mână de favorizați de soartă și de instincte inferioare e destul de dureroasă.

*

Pretensiunile partidelor austriace și introducerea provizoriului. Din o sursă parlamentară austriacă cu privire la curentul, ce s'a ivit în parlamentul austriac de a retrage proiectele militare și în legătură cu aceasta introducerea unui provizoriu cu urecare contingentului recruiților se comunică următoarele:

Urcarea contingentului recruiților va fi de 33.000 feciori. Ca compensațiune pentru aceasta

urcare cea mai mare parte din numărul acesta de 33.000 vor fi după un serviciu de 2 ani concediați. Dorința parlamentarilor de sine înțeles întonează concedierea întregii acestei cifre de 33.000. Față cu aceasta factorii militari competenți stau pe punctul de vedere, că numai 11.000 să fie concediați. De sine înțeles și această cifră arată un progres față cu concedierile făcute până acum. Pe lângă aceasta să se mai facă și un iunctim, care să pregătească calea pentru introducerea unui proiect cu privire la sporirea numărului subofițerilor în armată. Prin formarea unui corp de subofițeri, cari să se servească timp mai îndelungat în armată se dă garanța că provizoriul nu va deveni un definitivum, ci va avea mai mult o durată de doi ani.

*

O diferență de păreri între Lukács și Tisza. În cercările partidului național al muncii în timpul ședinței de joi a parlamentului s'a ivit planul, ca să se convoace până seara o conferență, în care partidul să voteze contelui Khuen încrederea și să se aducă o deciziune în care partidul declară, că ține sus și tare la pactul încheiat cu partidul kossuthist și interpretatiunea plănuită a articolului de lege 18 din 1888 o primește ca a partidului.

Ministrul de finanțe contele Lukács a declarat în o grupă de deputați, că el nu-l află de bun planul acesta, și sfătuește membrii partidului să absteie dela el. Conducătorul partidului de prezent este contele Khuen și datorința politică a partidului este de a se consfătuți cu privire la planul acesta cu el, care e și prim-ministru. Dacă Khuen îl va afla de bun, atunci nu este nici o pedeică, ca partidul să țină această conferență.

Intr-aceasta s'a apropiat de grupă contele Tisza și a întonat, că partidele trebuie să țină necondiționat la drepturile cuprinse în legea pactului dualistic din anul 1867.

Ministrul Lukács i-a răspuns, că la orice caz are drept; dar felul și modul, cum să se facă aceasta are să o decidă conducătorul partidului prim-ministrul contele Khuen...

*

O declarațiune a contelui Tisza cu privire la rezoluțiunea adusă cu privire la rezerviști. În ședința de joi în culoarele parlamentului contele Tisza a declarat într-o grupă de deputați, că partidul național al muncii nu i-a iertat să considere demisiunea prim-ministrului contelui Khuen, ca o afacere personală. Această dimisie este o chestie a partidului, pentru că prim-ministrul în urma deciziunii partidului a încheiat pactul cu Kossuthiștii. Și partidul cu atât mai mult trebuie să țină laolaltă pentru-că în interpretarea articolului de lege 18 din anul 1888, sunt cuprinse și drepturile coroanei, după cari coroanei i-se asigură dreptul de a concheta rezerviștii și în cazul când, parlamentul ar împiedeca votarea contingentului recruiților prin o obstrucție.

manul și-e în față și după o noapte petrecută acolo, se întoarce la regiment și nu se găsește nimic de astâmpărat foamea și nici loc de dormit și este nevoit să se trântescă pe pământ sau pietre ori pe iarbă umedă; ei! atunci da! e o viață grea! Acuma nu-i nimic și chiar și viața aceia plină de greutate și de pericole, bravii soldați, o fac cu dragă inimă și nu se mai plâng și când pot să doarmă, bine, când nu, răbdare; când este pâine, trăiască pâinea; când nu e, se rabdă și nu-și fac sânge rău pentru aceasta.

Și știți de ce? Pentru că se trăiește între prieteni, între bravi camarazi. Și fiecare știe că-și face propria datorie, făcând armata, apărându-și patria unde-s născuți și crescuți, unde își are familia, casa, prietenii și... tot așa mai departe; tot ce avem mai drag și mai sfânt în lumea asta, înțelegeri? Și conștiința că-și face propria datorie le ajunge, vezi, bravilor soldați. O! da, le ajunge! Ia gândește-te puțin și la soldații cari au scos din apă — colo în jos unde se fac băi vara, pe sârmanii nenorociți cari erau să se înnece! Ei bine, acei soldați cari s'au pus în pericol de moarte, pentru a salva viața la persoane pe cari nici măcar nu le cunoștea, ce au avut drept răsplată? Nimic, adică mult: mulțumirea celor salvați și conștiința frumoasei lor fapte; și asta e totul pentru un om de caracter.

Dar soldații cari urmăresc pe briganzi? În fiecare zi moare câte unul, cine știe că e mort? cine le amintește numele, în afară de acei de acasă dela el? Și cu toate astea, soldații stau bucuroși prin munții aceia, prin acele păduri, prin

locurile acelea ascunse, ducând blestemata de viață ce o duc, și pentru ce? Pentru că știu să-și facă datoria. Dar carabinieri, sârmani soldați și ei, cari umblă doi câte doi, prin câmpie noaptea, în mijlocul făcătorilor de rele, ascunși prin găuri, cari trag cu pușca prin surprindere, nu duc și ei o viață grea?

Așa și sentinelele; același lucru. Noaptea, în aceste nopți, cine vede sentinelele învălitate în mântăliile lor, rezemate în fundul gheretelor, nemișcați și tăcuți, cine-i aude, cine știe cine sunt ei, cine se gândește la ei? Nimeni.

Și cu toate acestea, sentinela trebuie să stea acolo, nemișcată, la postul ei, cu inimă, fără gânduri triste în cap și să se gândească:

— Toți dorm, numai eu veghez; dar veghez asupra somnului tuturor: dacă nu ar fi sentinelele nimeni n'ar dormi de frică. Mica mea gheretă apără cete mai mari palate; pretutindeni unde se cântă și se joacă, se face fără grijă și fără să se gândească pentru-că eu tac și veghez și ciulesc urechile pentru toți; mantaua mea aspră protejază hainele de mătase și catifea ale doamnelor cari vin la baluri; umbra aceasta protejază lumina de acolo: tăcerea mea, sunetele acele. Din sentimentul acestor adevăruri la cari nu voește să se gândească, la cari mulți nici au gândit vreodată, dar de care ar trebui să se țină totdeauna socoteală, să'l aibă în minte și inimă, din sentimentul acestor adevăruri trebuie să se încrăjeze soldatul și se înțeleagă că în acest sentiment stă cea mai frumoasă răsplată a sacrificiilor și virtuților sale. Ești incredințat de lucrul acesta?

— Oh! da, domnule locotenent.

Vocea îi tremura; îi venise din inimă și găsise o greutate în gât: băgai de seamă și urmai:

— Și când după cinci ani, după lungi cinci ani, în fiecare zi, în fiecare oră, în orice minut s'a făcut sacrificiu de propria voință, de propriile dorinți de dragostea, de obiceiurile, de gândurile lui, de tot in fine, sacrificiu de orice lucru pentru datoria proprie, pentru propriul stindard, pentru cele trei colori — la cari trebuie să ținem mai mult decât la noi înșine, mai mult decât la viață, mai mult decât la orice lucru din lume; când după cinci ani petrecuți în acest mod, țara îți spune: — Acuma îți-ai făcut datoria îndeajuns, dă-mi înapoi pușca cu care mi-ai apărat onoarea și viața și du-te acasă, căci te așteaptă mama ta și surorile tale te doresc și o altă femeie care, seara la fereastră privește la extremitatea îndepărtată a străzii pe care trebuie să te întorci; oh! atunci crede-mă, dragă băiete, a putea să te întorci între brațele bătrinei mamei cu conștiința că ai fost un brav soldat, a te putea întoarce acolo sub acel sârman acoperiș, cu fruntea în sus și cu bătători la mâni din cauza puștei, crede-mă, e o fericire care n'are pereche în lume. Crezi?

—... Domnule locotenent...

— Și întors acasă, seara, când strălucește o lună frumoasă, când se începe a se juca în curte, ca altădată, căci acele sunt balurile ce ne plac mai mult, nu-i așa?..

Nu, răspune.

— Cum, nu-i așa?

Altul care pleacă

S'a mai cam *duus*, iubite cetitor, încă un guvern unguresc!... În Ungaria, de lungă vreme, toate guvernele se sbat între concesiile militare și sufragiul universal — și, mor repede. Așa se întâmplă, de altfel, cu orice guvern care nu reprezintă interesele țării. Nu numai că guvernele ungurești sunt vrăjmașe declarate ale majorității nemaghiare din populația țării, dar și ele nu vin nici măcar în numele intereselor minorității ungurești. O clasă politică reacționară le împinge în numele intereselor ei. Pretențiile naționale, această clasă politică le formulează, spre a putea păstra Ungariei în monarhie situația de azi, care poate fi folosită în profitul exclusiv al acestei clase politice. Cu tot aparatul acesta de tocmeli naționale și cu toată hărmălaia de pretenții democratice ale opozițiilor, cari reușesc să alăbească guvernele atunci când rezistența lor față de Viena pare mai slabă, — aceste guverne se nasc de hatărul bugetului, trăiesc pentru el și mor, cică, pentru pretenții naționale...

Cu toate că și asta care pleacă venea cu vechiul bagaj al clasei politice maghiare, a fost primit cu oarecari nădejdi nu numai de maghiari ci chiar și de celelalte națiuni de sub coroana Sfântului Ștefan.

Se înțelege, clandestinii noștri, în cari bugetul, în urma unor triste experiențe, își cam pierduse încrederea, s'au grăbit să flirteze cu noii puternici. Singur călugărul hămesit după mitră, admiratorul dușmanului de moarte al nostru și al tuturor drepturilor omenesti, Ștefan Tisza, singur călugărul Mangra a fost cumpărat și, înainte de a fi fost prins de urechi, a fost ales, chiar, deputat la Ceica.

Acum guvernul, cu Tisza al lui împreună, s'a dus — cine știe unde? — și acum!... Pimbările dela Budapesta la Viena și înapoi vor fi și început: contingent de recruți, concesiile militare, buget și sufragiu universal... Și acesta din urmă e în discuție. Pentru ce nu i s'ar face și lui această onoare?... Pe de altă parte, curtea din Viena are răbdare destulă. Și lucrurile, la urma urmelor merg...

*

— Oh! da, da — isbucni acel sârman soldat cu o voce al cărui accent mi-ar fi imposibil să-l redau, dar care însă, îmi sună încă în urechi ca și cum l-ași fi auzit acum.

— Oh! da..., că are dreptate domnul locotenent... de sigur... de sigur...

Știi de ce se înterupe? Pentru că întinerit, înfuriat cum era, mișcat numai de dragoste, — nu mai știu eu! — de mulțumirea pentru vorbele mele bătănești, tânărul băiat, uită pentru moment, că eu eram ofițer, că el era un biet recrut și întinsese o mână spre mine; dar, dându-și imediat seama, și-o retrase pe dată, nu însă la timp, căci cu mâna îmi atingese ușor măneca tunicii.

— Ah! exclamă eu.

Era rușinat, confuz și murmurând cu timiditate nu știu ce cuvinte de scuză, se ascunse în fundul gheretei.

Îmi păru că respirase cu multă greutate. Poate plângea.

M'am îndepărtat de acolo cu inima adânc mișcată. Mă simțeam atât de mulțumit cu mine! Privii în sus la ferestrele luminate; mă întorsei să aud muzica căruia nu-i mai dădusem atenție o bucată de vreme; mă dusei cu mintea în sala aceea... Sim! erau toate palide imagini!

Mică bucurie și asta, gândeam eu, față de a mea.

Milano, februarie 1912.

Noi, românii, asistăm la spectacol; am și râde, dacă n'ar fi și ceva tragic în toată afacerea asta.

Dar din toată bătaia de joc a guvernelor ungurești, veșnic călătoare, rămâne învățământul pe care îl va fi tras ori ce român priceput: Viena tratează cu *puterea* care se oferă. Această putere este stăpână pe Ungaria și Ungaria, se vede, nu este vrednică de alta. Dacă tot această putere va da Ungariei mult așteptatul vot obșteșc, asta însemnează că Ungaria nu merită un alt vot, însemnează iarăși că noi românii ne merităm soarta. Povestea asta urâtă cu veșnica schimbare de guvern pentru poftele unei clase care nu vrea să renunțe, odată cu capul, la dreptul de a stăpâni în numele „ideii”, va ține ori va lua sfârșit, după cum mulțimile vor pași hotărâte, ori vor aștepta dreptatea din mila Celui de sus. Nu se vor putea îndrepta lucrurile în această țară până când neamurile lipsite de drepturi, până când mulțimile nu vor avea cuvântul — până când nu vor lua cuvântul! Pentru aceasta, însă, se cere, dela fiecare, mândrie națională, mândrie cetățenească, muncă și hotărâre multă.

Acest nou Vifleim politic este cel mai elocvent, cel mai puternic îndemn la lupta bărbătească a tuturor oștașilor noștri.

Rândurile noastre trebuiesc strânse chiar dacă strângându-le ar fi să strivim capul vreunui șarpe, care, în mijlocul nostru și spre rușinea numelui de român, slujește dușmanului. Ne vom întări și impune celor ce prin avutul și puterea noastră sunt „puternici” — prin sacrificiu, prin disciplină, căutând în rândul întâi să alungăm, pe orice cale, păcatul, și codirea din mijlocul nostru!

Altfel noul guvern, care ne rezervă poate și surpriza unor noi alegeri va trata cu noi cum se tratează cu o cantitate neglijabilă, iar cei cari ar putea avea intenția să așeze viața noastră de stat pe temelii durabile, vor căuta înzadar aceste temelii....

Vandalismul sufragetelor engleze. După demonstrațiile sufragetelor, poliția din Londra a ținut mai multe perchezițiuni de domiciliu și a găsit dovezi, că sufragetele plănuiseră atentate nu numai în contra muzeelor statului, ci și în contra palatelor regale.

Din cauza aceasta palatul — Windsor și castelul — Buckingham sunt păzite de poliție. Străinii sunt opriți să mai între aici.

Expozițiile naționale de tablouri încă sunt închise.

*

Reprezentățiune proporțională în Bulgaria. Până acum legislația în Bulgaria a fost foarte democratică. *Toți bărbații maturi bulgari au drept de vot.* Activitatea parlamentului nu este împedecată de către casa magnaților, ori de către senat, fiindcă adunarea națională se compune *numai dintr'o cameră.*

Impărțirea cercurilor electorale încă este făcută după dreptate. Cu toate acestea totdeauna s'a putut întâmpla, că alegerile au succes într'un mod *nedrept*, fiindcă în baza principiului majorității, de multe ori minoritatea rămânea nereprezentată.

Însă bulgarii nu pentru aceea sunt democrați, încât să nu schimbe această nedreptate. Sobrania a votat, deci, un proiect de lege, prin care se introduce *reprezentățiunea proporțională.*

E de observat, că din punctul de vedere geografic Bulgaria este situată în Balcani.

De pe valea Jiului

Ne apropiem de primăvară. Grăbitele ape ale Jiului au rupt cătușile de ghiată. Zăpada s'a topit din văi, s'a suptiat pe coastele munților. Razele soarelui chiamă la viață, la lucru natura adormită. Cu încetul, pe neobservate se începe lucrul vecinic în uriașul atelier al naturii. Aproximarea primăverii involuntar ne aduce aminte, că pe valea Jiului nu numai natura a adormit, fără aici au adormit și dorm și oamenii de mult, de mult. Bietul țaran de pe Jiu nu mai știe de capul lui. Doarme iarna, doarme vara. O amorțeală bolnăvicioasă îl ține legat. Ochi are și nu vede, urechi are și nu aude, brațe vâjnoase au și nu lucră. Ceva boală păcătoasă îi apasă pieptul, creerii, și ca în aiurare privește, cum străinii pripășiți pe aici de ieri, de alaltăieri se pun stăpâni pe avutul lui și se înmulțesc ca omidele într'o grădină părăsită...

Pe valea Jiului resfirate pe munți sunt vre-o 13—14 comune, cândva curat românești. Azi, poate mai mult de jumătate din locuitori sunt străini de neam, străini de lege. Inmulțirea străinilor se explică cu faptul, că munții Jiului ascund în sânul lor cantități enorme de cărbuni. Indată ce s'a descoperit cărbunile, drumul de fier a străbătut în creerii munților și la fluieratul trenului au pierit turmele de oi și cirezile de vite, ce pășteau liniștite pe coastele munților. Au pierit și de atunci de geaba le mai cearcă românul; nu le mai află, s'au dus pe vecie: le-au mâncat străinii, pe cari îi vărsa carul de foc...

În prezent starea culturală și economică a țaranului de pe Jiu e deplorabilă. Dacă privim cu 20—30 ani în trecut, vedem, că românul a posedat arătoarele din văi, a lui au fost pășunile din munți, și a lui au fost pădurile. A trăit traiul simplu patriarhal al păstorului. Nu a cunoscut lipsa și nevoile. Aceste numai atunci au început a-i bate la ușă, când s'au descoperit din partea hrăpăreților străini bogățiile subsoilului. Străini de toate neamurile, dar mai ales evrei, au umplut valea Jiului, și s'au aruncat cu lăcomie oarbă pe pământul țaranului. Când cu prețuri destul de considerabile, când cu prețuri de nimica — folosindu-se de mijloace permise, nepermise — au cumpărat tot pământul mai bun ce-l avea țaranul. Țaranul a rămas cu pământ puțin și în cea mai mare parte fără preț. Dar străinii vor să-l deposedeze total pe țaran; și aceasta o fac cu ajutorul băncilor.

Băncile jidovești au încărcat pe țaran cu împrumuturi, date pentru un țaran cu condițiile cele mai grele. Țaranul nu-ș mai poate regula datoriile; și astfel zilnic să licitează pământ românesc, iar cumpărătorii totdeauna sunt băncile. Ar mai resta în mâinile țaranilor pășunile și pădurile, cari le au în comun (composesorate).

În timpul din urmă însă străinii au început a cumpăra dela oameni drepturile de pădure și pășune și încă cu prețuri ridicole. (Foarte multe cazuri au fost, când câte un drept s'a cumpărat cu 20—30 fil.) Un oare care conte Andrassy a cumpărat mii de jugăre de pășune și pădure dela țaranul român, și ce e mai dureros mijlocitorii târgului au fost numai advocați români. Nu a fost nimenea, cine să-i explice bietului țaran, că dacă își vinde și pășunea și pădurea, nu îi mai rămâne altceva de-

cât ori să scurme și el la cărbuni, pe lângă o plată de nimic, ori să ia toiagul pribegiei. — Cu un cuvânt țăranul de pe Jiu e aproape deposedat. Halul economic în care a ajuns țăranul de aici, e a se atribui lipsei de cultură, și apoi lipsei de conducători, de sfătuitori. Poate în Bihor mai este atâta întunecime, ca aceea. Românii peste 90% sunt analfabeți. Puținii, cari știu scrie și ceti, nici să încumetă să cetească, nici că-i îndeamnă cineva. La toate relele se mai adauge apoi răul cel mai mare: alcoolismul. Fără a mări lucrul se poate zice, că alcoolul le este Dumnezeu, și cărciuma le este biserica. Cine a trecut într-o duminică sau altă zi de sărbătoare prin Petroșeni, Vulcan și Lupeni a putut observa că cărciumele des de dimineată până seara târziu sunt tixite de țărani și țărance din loc și satele învecinate. E o priveliște nespuse de dureroasă, când vezi seara târziu cum să împrăștie țărani beți în pălcuri dese, ducând la căsuțele părăsite păcatul, mizeria, peirea...

Aici pe valea Jiului e un popor, ce moare. Agonia lui e urită, înfiorătoare, nespuse de dureroasă. Copilul naturii, tradat de comorile tainuite a pământului, a căzut rănit greu în lupta cu străinii, ce curgeau puvoi pe plaiurile române.

Lupta între lacomii invazori și locuitorii autohtoni a fost foarte inegală. De o parte cultura, banii, puterea, iar de cealaltă parte singura armă purtată fără dibăcie: dragostea față de pământul hrănitor. Și de altceva nimic; nici chiar conducători.

E ceasul din urmă! Toți românii de bine trebuie să punem braț cu braț, să ne unim pentru salvarea poporului. Poporul acesta dela fire e deștept, blând; cu conducerea bună, ajutor și sfaturi înțelepte să mai poate ajuta ceva.

Cei ce pot, și sunt îndatorați să desmortească, poporul și să-l ridice pe o treaptă mai omenească, sunt: băncile românești, Asociațiunea, dar mai ales preoții cu puțină inteligență, ce se mai află afară de ei. Să vorbim pe rând.

În Petroșeni este o bancă românească, filiala frunțasei bănci „Ardeleana.” Numită bancă după împrejurările noastre, dispune de un capital destul de mare. Cu împrumuturi ieftine, pe amortizație, ar putea să scoată pe bieții țărani din ghiarele sugrumătoare a băncilor jidovești. — Greșala e la „Ardeleana”, că lucră cu prea puțini oameni, și nu prea aleși. Nu-i vorbă dirigentului filialei e un tinăr, bun român cu pregătiri frumoase, dar toată puterea lui o mistuie lucrul de birou, neavând lângă el decât un cassar. Președintele și iuriscenzul filialei e dl Dr. Nicolae Olariu, după nume judecând român.

Acest domn își are cancelaria în companie cu un săcui, cunoscut de șovinist. Un lucru nemaipomenit la noi la români: un ungar și un român în companie, ca advocați. Mulți or clătinat din cap văzând firma „dr. Kiss Kálmán és dr. Oláriu Miklós ügyvédi irodája.” Și aceasta numai în acest colț de țară bătut de D-zeu, s'a putut întâmpla. Și acum, cine-i advocatul Ardelenei: dr. Kiss ori dr. Olar, sau ambii? ! Nu-mi vine să cred, că direcțiunea centralei să aibe știre, că Dr. Olariu a fuzionat cu un străin de neam și lege, cu un dușman al poporului, căci altcum ar fi un lucru neexplicabil, că inimoșii și bunii români din

Orăștie cum îl tolerează pe dr. Olariu în acest post. Aviz dlor dela „Ardeleana.”

Dar să mergem mai departe. Ținutul Petroșenilor aparține la despărțământul Hațeg al asociațiunii. Despărțământul Hațegului e unul dintre acele despărțăminte cari nu desvoaltă nici o activitate. Dar, afară de aceea e și prea mare și împrăștiat, decât, ca să poată desvolta o activitate rodnică. Se impune ca o supremă necesitate, după recrutarea membrilor (despărțământul Hațegului, are foarte puțini membri; membri pe viață numai unul, neobositul preot din Merisor, Izidor Saturn), și înființarea unui nou despărțământ, cu centrul în Petroșeni, și încă cât de curând, ca primăvara să ne afle în lucru. Membrii acestui nou înființând despărțământ trebuie să fie adevărați apostoli, cari să cutreere toate ascunzișurile munților ajutând și povățuind.

Al treilea și cel mai principal factor în lupta, ce trebuie pornită pentru deșteptarea poporului va fi și trebuie să fie preoțimea și învățătorimea. Preoții au lucrat și până acuma. Greșala a fost, că n'au lucrat în conțelegere și nu s'au interesat de starea economică a țăranelor. Cărturarii români, ce se mai află, afară de preoți, cu foarte puțină excepție, au păcate foarte mari: au prea îndrăgit străinii, ba chiar s'au înstrăinat. Dovadă e d. advocat mai sus vizat, dovadă e, că la petreceri „românești” vedem figurând pe invitați, pe lângă români, și pe Șlesinger și pe Klein și pe ceialalți perciunați și neperciunați, dar toți dușmani ai poporului. Și multe, multe alte păcate mai mult, dar să le lăsăm deocamdată, căci în lupta pentru deșteptare la tot cazul se va alege neghina din grâu.

Acesta-i glasul de durere, a unui om pe care-l doare durerea neamului său, care vrea să lucre, și își cearcă tovarăși, împreună, cu cari să pornească lucrul deșteptării pe văile Jiului în numele lui Dumnezeu.

X.

Știri politice din Viena

Astăzi și-a ținut parlamentul austriac prima ședință plenară după o pauză de două luni și jumătate. Mai întâi se intenționa prin un acord al partidelor de a hotărî modificarea ordinei de zi și aceasta anume astfel, ca deocamdată propunerile comisiei pentru scumpete cu privire la combaterea cartelelor să fie puse la o parte, prin ce se naște posibilitatea, de a intra deadreptul în prima cetire a legii militare și cu ocaziunea aceasta de a lua o ținută față de procedul guvernului ungar și a partidelor maghiare. Dar se pare, că reprezentanților poporului li-s'a pierdut tot simțul politic, cel puțin altcum nu se poate judeca ținuta lor curioasă. În urma apatiei și indolenței partidelor din parlament i-se ia acestui din urmă ocaziunea de a interveni într'un moment poate chiar decisiv în cursul crizei legii militare provocată de maghiari. În urma hotărîrilor a „conventului seniorilor” se va petrece încă o săptămână cu deșabterea chestiilor, cari au fost actuale cu ocaziunea cravalelor pentru scumpete din luna septembrie a anului trecut, de prezent însă n'au cu nimic mai mult de cât un caracter de urgență. Proiectele militare numai în săptămâna viitoare vor ajunge la deșabtere, deși este foarte probabil, că până atunci coroana va sta înaintea necesității de a se decide la hotărîri importante și ponderoase. Prin esitarea aceasta parlamentul se pune în contradicție directă față cu opinia publică a Austriei, care nimic altceva nu așteaptă de la reprezentanța poporului din Cisleithania, decât, ca după pauza lungă deja în ședința primă să se manifesteze în contra tratării legii militare din partea maghiarilor și prin aceasta să-i

stea la spate coroanei și factorilor militari competenți în lupta contra oligarhiei maghiare.

Este meritul deputatului Schraffl, presidentul, care conduce de prezinte agendele uniunii creștin-sociale, și a deputatului dr. Schusterschitz, că s'a adus în discuțiune în ședința de astăzi atacul cel mai recent al maghiarilor contra armatei comune cel puțin în două interpelări, și cari au aflat tonul adevărat în care merită să fie criticată jocul de duplicitate a contelui Khuen. Dar ar fi fost foarte ușor, dacă ar fi fost o trudință ori cât de mică, de a începe o acțiune, la care ar fi putut lua parte cea mai mare parte a parlamentului, fiind indispușețiunea, ba mai mult, revolta cauzată prin intrigile maghiarilor contra reușitei legii militare, aproape generală. Încă și „Uniunea germană”, care este de prezinte cel mai mare partid în parlament și în urma dispozițiunii ce domnește acum în această uniune, desigur s'ar fi alăturat la o manifestație, care ar fi pășit pentru menținerea intrigi-tății armatei comune și contra încercării, de a scoate din armată limba germană. De sigur n'ar fi fost fără nici o impresie în Pesta dacă s'ar fi văzut, că coroana, conducerea armatei și guvernul austriac în lupta pentru apărarea caracterului tradițional al armatei nu stau singuri, ci sunt ajuto-rați din toate puterile de parlament.

Viena, 5 martie.

Austriacul.

Contele Khuen Héderváry la M. Sa Demisia guvernului ungar

Audiența decizătoare a primului-ministru cont. Khuen Héderváry a avut loc ieri după amiază în Schönbrunn. Cu prilejul acesta el a prezentat M. Sale demisia întregului cabinet ungar. M. Sa a primit demisia guvernului.

În această audiență cont. Héderváry a comunicat M. Sale, că fără de hotărîrea generală în chestia rezerviștilor el nu poate să treacă prin parlament reforma militară, și, că el nu aprobă proiectul provizoriului.

Azi, vineri, primul-ministru a comunicat camerei decisul M. Sale.

Iată câteva amănunte, pe cari ni-le comunică corespondenții noștri din Viena și din Budapesta:

În cercurile politice din Viena se știe cu siguranță persoana, care va fi autorizată din partea M. Sale cu formarea guvernului, precum și programul noului guvern.

Programul acesta este: un provizoriu militar pe timp de un an și rezolvirea dreptului electoral democrat.

În cercurile politice din Budapesta se crede, că urmașul lui Khuen va fi *Ladislau Lukács*.

Tovarășii lui Tisza sunt foarte disperati, fiindcă sunt convinși, că deodată cu contele Khuen a căzut și politica lor. Din cauza aceasta Tisza face eforturi disperate pentru ca să „organizeze” partidul guvernamental și să însceneze o „răscoală-filială” în contra Vienei. Însă toate silințele contelui Tisza pentru a organiza această „răscoală” s'au dovedit zadarnice.

Câtă vreme nu s'a știut cu siguranță despre căderea lui Khuen, guvernamentalii îl ascultau pe contele Tisza, și mulți dintre deputații guvernamentali au și iscălit o listă, obligându-se să țină cu bărbăție pe lângă Khuen, rășboinicii de ordină începură să dispară și încetară și iscăliturile. Iar când *Ladislau Lukács* pentru a contrabalansa agitațiile lui Tisza, a declarat în coloarea camerei, că partidului guvernamental nu-i este permis să caute un conflict cu monarhul — „revoluționarii” se făcură camfor, lăsându-l pe Tisza singur.

Audiența lui Khuen.

Viena. — Ieri dimineată primul-ministru contele Khuen-Héderváry a primit raportul lui *G. Vertessy*, secretarul ministerului de lângă persoana M. Sale, iar la orele 9 și jumătate i-s'a prezentat baronul *Schiessl*, directorul cabinetului M. Sale și i-a comunicat o știre. La orele 10 și jumătate contele Khuen a avut o lungă convorbire cu ministrul de externe contele *Berchtold*. La orele 1 d.

a. contelele Khuen a fost primit în audiență la M. Sa.

Audiența aceasta a durat o jumătate de oră. *Primul-ministru a prezentat M. Sale decizia cabinetului.*

Măine primul-ministru va comuna și comuna *decizia M. Sale.* În ce privește persoana noului președinte al cabinetului, cont. Khuen n'a făcut M. Sale nici o propunere.

Declarațiile lui Aussenberg.

Viena. — Aussenberg ministrul comu de războiu a făcut unui ziarist următoarele declarații:

Nota pe care o trimisese guvernului ungar nu este atât de primejdioasă, dupăcum voiesc unii să prezinte. Prin nota aceasta ministrul de sub conducerea mea a voit să ceară numai unele explicații oficiale guvernului unguresc în privința unor chestii militare. Punctul meu de vedere în chestia reformei militare este cunoscut.

S'au făcut unele mici modificări de stil, și se vor mai face încă, însă acum, când este vorba ca deodată cu chestia subofiterilor să rezolvim întreaga chestie, *orice modificare esențială este exclusă.*

În ce privește chemarea rezervei și a rezervei suplitoare, în chestia aceasta se pot valida numai considerații militare, iar *concesiuni nu se pot face.* Eu aș fi dorit să rezolv proiectele militare în întregime, însă *decât nu se poate, atunci nu mai rămâne altă cale, decât introducerea provizoriului, care este necesar și pentru care eu foarte mult m'as bucura.*

Este o mare greșală a se crede, că eu am priceput criza. Regret, că a izbucnit criza și m'as bucura mult, dacă s'ar putea găsi calea cea mai bună pentru rezolvirea ei.

Urmașul lui Khuen.

Ziarul „Reichpost“ în numărul său de ieri între altele scrie următoarele:

Reforma militară nu va fi zădărnicită prin retragerea contelui Khuen. Ei chestie numai, să se formeze un astfel de guvern, care să poată garanta, *că reforma electorală într'alcăr se va realiza.* Un astfel de ministeriu nu va întâmpina nici o obstrucție cu prilejul desbaterii reformei militare. Cel mult s'ar putea întâmpla, că în locul reformei militare definitivă să se creeze un provizoriu, care va împlini toate cerințele armatei.

Cu cât vor fi mai sigure și mai cu efect garanțele personale și obiective, pe cari le va face noul cabinet în privința reformei electorale, cu atât mai vădit elementele cari până acum au împiedecat rezolvirea reformei militare, se vor decide să nu mai pună nici o piedică în calea rezolvirii netede și grabnice a proiectelor militare.

Amenințările presii guvernamentale din Ungaria nu au nici o greutate, deoarece, ce au și avut loc tratative favorabile cu un peronaj care este designat de urmaș al contelui Khuen Héderviry.

Românii și opera contelui de Aehrenthal

Am spus, într'un articol trecut, că opera defunctului ministru de externe austro-ungar, a contelui de Aehrenthal, a fost apreciată de lumea diplomatică din Europa, fiind-că deși politica acestuia amenințase serios pacea generală totuși ea a servit această pace. Am arătat că aceasta nu este un paradox. În această privință putem să facem o comparație cu politica fostului ministru de externe al Franței Delcassé, care era și el cât p'aci să turbure pacea europeană dar care totuși a servit așa de mult interesele patriei sale și chiar și pe cele ale păcii.

Privită dintr'un punct de vedere pur românesc politica fostului ministru al monarhiei habsburgice ni se înfățișează cu un dublu caracter. Pe de o parte opera contelui de Aehrenthal a fost favorabilă politicii românești, pe de altă parte stricătoare tendințelor noastre. Într'adevăr: pe când politica externă a acestui ministru a coincis până la un punct oarecare cu interesele externe ale României și de ale ne-

mului românesc, politica internă a contelui de Aehrenthal n'a fost prielnică celor patru milioane de români din monarhia vecină.

Să ne explicăm,

Anexarea Bosniei și Herțegovinei la Austro-Ungaria, deși a fost un act care a stârnit părerea noastră de rău pentru suferințele unui neam oropsit și el, deși a deșteptat poate invidia noastră, a fost totuși un act politic util politicii generale românești.

Inconjurați la nord și la sud de oceanul slav interesul nostru mare este ca această rasă să nu se întărească prea mult, statele slave să nu se ridice prea sus. Cel puțin *deocumdată*, cât timp încă nu ne-am întărit și nu ne-am format în de ajuns, nu. România a suferit o știrbire *indirectă* prin anexarea Rumeliei orientale la Bulgaria, ea ar fi suferit aproape o înfrângere dacă în sud-vestul ei s'ar fi format un puternic regat sârbesc. Nu ne trebuie o fantazie bogată ca să ne imaginăm care ar fi politica slavilor în sud-ostul Europei și în special în Balcani dacă alături de o Bulgarie puternică și înfloritoare s'ar găsi o Serbie mare.

De aceea deși din punct de vedere general umanitar am regretat poate că se rupe o bucată din trupul neamului sârbesc și se atașează la mozaicul de popoare al monarhiei dualiste, totuși ne-am bucurat de acest eveniment politic căci el însemna o *slăbire* a slavismului. În timpul crizei anexiunii se povestea o „legendă“ politică: România ar fi având un tratat secret cu Austro-Ungaria îndreptat în potrivă Serbiei. Acum când valurile adânc răscolite ale acestei crize au trecut, ne putem da seama că această „legendă“ putea să fie un adevăr.

Nu trebuie săși inchipue nimeni că prin o asemenea politică antislavă noi ne-am angajat definitiv a servi fără condițiuni politica germano-austriacă. Nu. Politica noastră contra slavilor nu înseamnă cătuși de puțin renunțarea la aspirațiunile noastre naționale. De aceea am zis că politica ministrului Aehrenthal a găsit aprobarea noastră până la un punct oarecare...

Să vedem însă și partea cealaltă a medaliei, *le revers de la medaille.* Dacă politica externă a contelui de Aehrenthal a fost, cum am văzut, prielnică intereselor românești, nu tot așa a fost politica sa internă. Cu toate că era un bărbat politic cu o putere de pătrundere adâncă și cu o minte ageră, defunctul ministru a făcut greșala politică de a continua să menajeze interesele oligarhiei maghiare, care conduce destinele politice ale Ungariei.

Nici Aehrenthal nu s'a putut despăți de nefasta tradiție, pe care a creiat-o Bismarck și de care s'au lăsat orbiți atâția conducători politici austriaci: că politica Austro-Ungariei trebuie să se razăme în primul rând pe neamul unguresc. Nici Aehrenthal, — ca atâția alții înaintea sa — nu s'a putut desbăra de această prejudecată, care a înstrăinat Austro-Ungariei atâtea simpatii și a provocat o nemulțumire așa de adâncă nu numai în Ungaria, unde peste 11 milioane de naționalități sunt despoiate de drepturile lor politice, ci chiar și în Austria.

Contele de Aehrenthal a uitat, că la spatele acestor nedreptăți, cari aspiră așa de mult la libertate, stă o lume întreagă

gata să le sară într'ajutor. Dibaciul ministru de externe al Vienei nu s'a gândit că astăzi, în *secolul naționalismului*, al libertăților naționale nu se mai pot ține înghe-nunchiate, ferecate în lanțurile sclăviei politice, neamuri întregi.

Iată de ce noi românii din regatul liber n'am putut aproba politica internă a acestui ministru și iată de ce vom dezavua pe toți acei succesori ai lui Aehrenthal cari îl vor imita în această privință. Cred că exprim nu numai convingerea opiniei publice dela noi dar chiar și părerile guvernanților noștri când afirm aceasta. Iscălim orice act politic îndreptat împotriva adversarilor comuni ai României și ai monarhiei habsburgice dar nu înțelegem să renunțăm în același timp de a ne ridica vocea împotriva unor nedreptăți evidente. Vom face politică antislavă, dacă ea ne vine la socoteală, dar *nici odată* pe socoteala sentimentelor și aspirațiunilor celor mai scumpe!

Să sperăm că dacă n'a fost contele de Aehrenthal acela care să se convingă că această cale greșită pe care au apucat mulți dintre conducătorii monarhiei vecine, se vor găsi urmași mai luminați, cu mai multă pricepere pentru adevăr. Este imposibil ca această politică internă falsă să fie pentru totdeauna consacrată în Austro-Ungaria. Vor veni timpuri când ochii celor cari nu văd sau nu au voit să vadă — credem că Aehrenthal a fost printre acești din urmă — vor trebui să vadă adevărul. Și atunci se va îndrepta o greșală mare, care a cauzat multe dureri. Ne-am făcut datoria s'o semnalăm și de astă dată.

București, 5 martie n.

Mircea R. Șirlianu.

Războiul italo-turc

Somalii în contra italienilor.

Constantinopol. — Ziarul „Stambul“ afirmă a ști din sursă foarte bună, că șeful somalilor a declarat războiul sfânt contra italienilor și se îndreaptă acum cu o puternică armată împotriva italienilor din Erythrea.

Guvernul italian a trimis trupe pentru a proteja frontierele Erythreei.

Ministerele de interne și de războiu au aflat știrea dela un deputat din Yemen.

Apărarea Dardanelor.

Constantinopol. — În vederea unei acțiuni navale italiene în marea Ege, consiliul de ministrii a ordonat noi măsuri de precauțiune la Smyrna și în Arhipelag și a hotărât ca, cu începere de mâine, să interzică trecerea Dardanelor în timpul nopții.

Constantinopol. — Ministerul de războiu a conferit îndelungată vreme cu ministrii de marină și de interne asupra noilor măsuri pentru apărarea Dardanelor. Ministrul de războiu a mai conferit și cu ministrul de externe.

Constantinopol. — Se spune, că guvernul are în vedere și apărarea Smirnei și insulelor. Poarta anunță în mod oficial, că cu începere de mâine trecerea vapoarelor prin Dardanele noaptea este oprită.

Iminent atac în contra Dardanelor.

Constantinopol. — Informațiuni din sorginte sigură declară că atacarea Dardanelor e eminentă.

Ieri noaptea s'au ținut, în legătură cu această chestiune două ședințe de cabinet, în cari s'a discutat asupra măsurilor de apărare cari trebuiesc luate.

Acțiunea italiană în apele turcești.

Roma. — Din cercurile autorizate de aci se desminte zvonul despre o acțiune iminentă la Dardanele.

Berlin. — Efectele grevei minerilor din Anglia se fac foarte simțite. În regiunile Weser și Elba e lipsă de cărbuni. Conducătorii minerilor se silesc să îngrădească greva în regiunea Ruhr. Spiritele sunt agitate.

Turelia nu vrea pace.

Constantinopol. — Ziarul „Terdjumanihakikat“ află că Poarta, răspunzând la sondările puterilor, a declarat că dacă Italia ar ataca Dardanelele sau Constantinopolul, va refuza pacea, care nu e cu putință decât dacă Tripolitania va rămâne provincie turcească. Acest răspuns ar fi definitiv.

Italianii atacați de Enver-bey.

Atena. — Agenția telegrafică din Atena află că, eri la Derna, Enver-Bey a atacat pe italieni cu toate forțele sale și că lupta a fost învrșnătată. Rezultatul acesteia nu-se cunoaște.

Noul comandant al flotei italiene.

Roma. — Agenția Stefani anunță, că conziliul de miniștri a decis azi dimineață să propue regelui numirea vice-amiralului Flavalli ca comandant al forțelor navale reunite.

Cabinetul lui Khuen a demisionat

Budapesta 7 martie.

Situația politică. — Criza acută a izbucnit. — Oamenii viitorului. — Ajurnarea parlamentului. — Soarta proiectelor militare.

Ziarele de seară anunță, că premierul contele Khuen-Héderváry a înaintat ieri la orele 11 d. am. demisia întregului cabinet Majestății Sale regelui, cu motivarea, că concesiia făcută din partea guvernului său, partidului hossuthist în chestia dreptului chemării sub arme a rezerviștilor nu poate să o revoace. Majestatea Sa a răspuns, că în restimp de 24 de ore o să-i comunice hotărîrea sa prealabilă. E aproape sigur, că regele va primi demisia cabinetului Khuen și în acest caz camera se va ajurna, până ce va dura criza. Se svonește, că în zilele apropiate contele Khuen va propune M. Sale să consulte mai mulți bărbați politici, dintre cari ar face parte conții Tisza și Andrassy, Weckerle și președintele ambelor camere. Vochiul obișnuit de a propune Majestății Sale urmașul său, nu va fi menținut de Khuen, deoarece dânsul crede — așa se vede — că mai capabil bărbat politic decât dânsul în actuala configurație politică nu există.

În presa guvernamentală Khuen este prezintat ca o victimă a intrigilor cercurilor politice din Viena și în deosebi a uneltirii ministrului de război comun Auffenberg. Cu toate acestea combinațiile și motivele lansate de „Reichspost“ sunt cu mult mai verosimile, afirmându-se în acest ziar, că trăgănarea reformei militare, absoluta impotență a majorității guvernamentale față de obstrucția 48-iștilor au elătinat de mult piedestalul lui Khuen în fața Vienei, iar concesiile acordate, — fără autorizare din partea cercurilor competente — partidului hossuthist, a fost numai coroana pe cap, pierzând prin acest pas în deplină măsură încrederea camarilliei.

Demisionarea odată întâmplată, constatăm că niciodată nu s'a primit apusul unui regim cu atâta bucurie, ca și acum.

Toți aderenții sinceri ai votului universal constată, că prin depărtarea contelui Khuen de pe arena politică s'a delăturat o piedecă din calea realizării votului universal, egal și secret.

Contele Khuen după audiență a declarat unui redactor dela „Frankfurter Zeitung“ că deocamdată se va retrage din viața politică. Sfortările lui Tisza și a sateliților săi de a-l salva pe Khuen, nu au deci nici un înțeles. Ca oamenii viitorului în cereurile politice sunt luați în combinație actualul ministru de finanțe Lukács și fostul premier Weckerle, Justh și partizanii lui afirmă, că numai acel guvern va putea garanta votarea proiectelor militare, care va lua asupra-și angajamentul de-a lăgăra în restimpul cel mai scurt votul universal.

Deocamdată anunțăm, că din cauza crizei izbucnite, camera în ședința ei de azi se va ajurna.

Litere — Arte — Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

XII.

Pentru a nu repeta la fiecare formă aceleași explicații, voi trata întreg materialul ce urmează după sistemul dicționarelor. Voi scrie mai întâi formele enclitice și proclitice — cele cu linioară și apostrof *înaintea* cuvântului sunt enclitice, căci linioara arată, că ele trebuie legate de cuvântul de mai nainte; cele cu linioară și apostrof *în urma* cuvântului sunt proclitice, fiindcă vor trebui legate de cuvântul, care le urmează — voi pune semnul egalității =, și după acesta formele accentuate ale aceluiași pronume. Vor urma exemplele, unele scrise după ortografia Academiei, apoi altele scrise după sistemul nostru.

15. *mi* —, — *mi*, [mi] Fonetic: *mî* —, — *mî*, = *mîe*, *îmi*, *mî* (dativ). Greșit: *spunemi*; *ce mi-e-atât de dragă*; *î-mi era greu*; *î-mi în chipui*; *s-ar multă-mi*; *m'iam*, *m'ia*, *ne-am*, *meo*, *mio*, *'mîiau*.

Corect: *spune-mi* (ori cu apostrof *spune'mi*); *ce mi-e-atât de dragă*; *îmi era greu*; *îmi închipui*; *s-ar multămi*; *mi-am*, *mi-a*, *mi-am*, *mi-o*, *mi-o*, *mi-au* și *că-mi* (*că'mi*).

Fonetic: *a-mî* da ceva; *mî-am* luat; *mî-au* adus; *mî-o* plăti; *mî-a* cântat-o; *luându-mî*; *î-am* spus, *că-mî* veți da.

Voi scrie însă *fară* linioară: *Mi se va da dreptate* (greșit ar fi: *Mi-se va da*)

16. — *m*, *m* — (*m'*) Fonetic: *m-*, *-m*. = (acuzativ)

Greșit: *tu mai înțelege, mați, m-ați*. Corect: *tu m-ai* (ori *m'ai*) *înțelege, m'ați m'ați*. Fonetic: *m-ai...* *m-ați*. Asemeni: *M-a încurcat*; *face-m-aș un vultur mare, m-aș hătut*; *m-aș scăpat*; *m-am înșeiat*; *me-l avea*; *m-eți părăsi*; *m-or vinde* etc.

17. *ți*, — *ți*, (*ți* *ți*) Fonetic: *îi*, — *îi*, *îi* — *îi*, *îi* (dativ).

Greșite: *închipuieti*, *fietii milă de copil*.

Fantoma lui-ți cu linioară face pe mulți înși să vadă un -ți și alte pronume și unde *nu* sunt, și să despartă cuvinte întregi, cari se termină în -ți, ca următoarele: *a-ți* născocit (*ați*), *va-ți* demascat (*v-ați*), *haide-ți*, *ve-ți* face, *binevoi-ți*, *vă duce-ți* undeva, *cunoaște-ți*, *Fi-ți* bineveniți în sala Eforiei, cari sânt verbețe: *haideți*, *veți*, *binevoiți*, *duceți*, *cunoașteți*, *fiți*.

Corect: *Îi-ai dat în petec*; *că-ți dau*, *închipuindu-ți*, *plătindu-ți*, *ți-o lua*, *ți-ei lua* (ori chiar, *ței lua*), *că-ți va da*.

Fonetic: *îi-o lăa*, *îi-ai dat*, *plătindu-ți*, *îi-ei lăa* (*ței*), *că-ți va da*; *închipuie-ți*, *fie-ți milă*.

Fără linioară: *S-a hotărît să nu ți se dea premiul* (greșit ar fi: *ți-se*).

18. *te*, *te*. Fonetic: *-te*, *tî* = *te* (acuzativ singular).

Greșit: *ținețe*, *punețe*.

Corect: *ține-te*, *pune-te*; *jertfește-te servindu-te*, *du-te*, *duce-te-ai* și *te-ai mai duce*, *nu te-ai plecat*.

Fonetic am scrie corect: *duce-ți-ai* și *ți-ai* mai duce. Este absolut sigur, că învoindu-ne să scriem amândoi diftongii *ea*, *ia* numai cu *ia*, persoane cu mai puțină învățătură ar scrie *ți-ai* și *nu te-ai*. Însă ni se pare a fi una din acele „limite posibile“ de cari vorbiam într-un alt articol. Linioara pusă între *te* și *ai* (*te-ai*) asigură de altcun fel corectă a celor două vocale *e* și *a*, adică cetirea lor într-un diftong, care nu va putea fi altul decât *ia*; și primind scrierea cu *te-urșurăm* înțelegerea textului precum evităm și greșala de tipar *ți* pentru *ti*. În același timp însă îmi dau seama, că primind pe *te* în loc de *ti* fac o concesiune de natură etimologică, fără a mă putea asigura, dacă numai *supt presiunea obicinuinții de până acum* *mi e frică să trec și peste această inconsecvență și să propun fără rezervă scrierea cu *ti* (*ti-ai*), ori dacă este la mijloc alt indemn. Căci mă gândesc, dacă vom scrie de ex *și: fir-ar*, *fir-ai* ori *fire-ar*, *fire-ai* să fi? În orice caz scrierea cu *ti* ori cu *te*-*s* ar putea ușor hotărî prin practică. Eu înclin — într-un sistem fonetic! — spre scrierea lui *te* cu *ti*-, deci: *duce-ți-ai*. Dar chiar și în cadrele unui*

sistem fonetic s-ar putea aduce în contra scrierii cu -ți și obiecțiunea, că prea des a-i întâlni în scriere mai multe forme ale *aceluiaș* cuvânt; și că vocalele *e* și *a*, în ordinea aceasta, nu pot da alt diftong decât *ia*, precum *o* și *a* două.

19. — *i*, — (*i*) fonetic: — *i*, — *i*, *îi* (dativ) Greșit: *săi spui*, *săi duci ceva*, *i'a*, *'ia*, *'o luă din mână*.

Fantomatic: *i-a veni*; *nu-mi dădu-i seama*, *simțea-i*, *mușca-i*, *zise-i*, *a-i urmat*, *ce-i excluși*, *văzu-i*, *î-i văzu*, *M. S. Regele i-a loc*; = *ea veni*, *nu-mi dădu-i seama*, *simțeau*, *mușcai*, *zisei*, *ai urmat*, *cei excluși*, *văzui*, *îi văzu*, *M. S. ia loc*.

Corect: *să-i spui*, *să-i duci ceva*, *i-a*, *'a*, *i-o luă din mână*, *șoptindu-i* sau *șoptindu'i*.

Fonetic: *făcându-i-se mai rău*; *făcându-l dreptate*, *î-am făcut dreptate*; *punându-l în vedere*, *l-o luă*, *ce-l dădu*, *nu-l spuse*, *îl zise*.

Fără linioară: *i se puse în gât* (greșit: *i-se puse*); *i se strămbă gura*.

20. — *i* - *ți*, fonetic — *i*, — *îi* = *ei*, *lui* (genitiv), *a ta*.

Greșit: *vălui...*

Corect: *vălu-i* (= *vălul lui*), *muștața-i* (= *muștața lui*), *ridicula-ți simțire* (= *simțirea ta ridiculă*).

Fonetic: *vălu-i*, *muștața-l*.

21. — *l*, *l*, — *l*. Fonetic: — *l*, *l*, — *il* (acuzativ).

Greșit: *cel duc*, *'l-au avizat*, *'lor prinde*, *'lor vedea*, *'la dat*, *'la făcut*, *'la ('la) avut*, *'leți vota*, *'l'ascult*, *'l'ai țintui*.

Corect: *ce-l duc* (sau *ce'l duc*), *l-au avizat*, *l-or prinde*, *l-or vedea*,

Fonetic: *l-a avut*, *l-eți vota*, *l-ai țintui*, *l-ar deștepta*, *a-l îndupleca*, *pe care-l prinde*; *adăpostindu-l*, *să-l bată*, *l-or ruga*, *prostindu-l*, *dacă-l vor vedea*,

Fantomatic: *i-l*, *ce-l mai mare*, *supus a-l Coroanei*, = *il*, *cel mai mare*, *supus al Coroanei*.

22. — *o*, *o*. = *o* (acuzativ).

Greșit: *a luat'o*, *a predato*, *au duso*.

Fantomatic: *îndurătoare-o* = *îndurătoare!*

Corect: *a luat-o*, *a predat-o*, *au dus-o*, *vor impresura-o*, *de-ar ridica-o*, *de-ar da-o*.

Fonetic: *tot așa*.

Fără linioară: *dar a o și urmă* (greșit: *dar a-o și urmă*).

23. — *și*, *și* —, — *și*, *și*. Fonetic: — *și*, *și* —, *și* = *și*, *și*

Greșit: *ași da în petec*, *și-le văzu*, *și-și aduse aminte*, *își permise*, *să și-le ducă*, *să și le ducă*, *șă văzut ceafa*, *d'ași câștiga*, *curăținduși haina*.

Fantomatic: *i-și luă ceva*, *femeia însă-și*, *ei înșiși* etc.; *a-și fi făptuit*, *iară-și* = *își luă*, *femeia însăș*, *ei înșiși* etc.; *aș fi făptuit*, *iarăș*.

Corect: *a-și da în petec*; *și le văzu* (ori *și le...*); *și își aduse...*, *își permise*, *să și le ducă* (fără linioară); *și-a văzut ceafa*, *d'a-și câștiga*; *curățindu-și*.

Fonetic: *punindu-și mtnile*; *ridicându-și brațele*, *nu-și face de lucru*, *și-ar face de lucru*, *să-și coreagă nota*, *d-a-și câștiga*, *în călători și le poate însuși* (nu deosebim pronumele *și* de conjuncțiunea *și*, ei numai de aceeaș conjuncțiune, accentuată *și*.)

24. — *se*, *s*, — *s'*. Fonetic: — *se*, *s* = *să*, literar *se* (acuzativ).

Greșit: *sa dus*, *sa'u dus*, *sar învoi*, *li-sa iertat*, *i-sa dat*, *li sar trimite*; *plimbându-se*, *suinduse*, *i-se...* *ți-se...* *li-se aplică*; *duce-se*.

Corect: *s-a dus*, *s-au dus*, *s-ar învoi* (*și: s'a*, *s'au*, *s'ar*), *li s-a iertat*, *i s-a dat*, *li s-ar trimite*; *plimbându-se*, *suindu-se*, *i se...* *ți se...* *li se aplică*, *nu se mai duse*, (fără linioară), *duce-se*, *rușinezu-se*, *făcându-i-se dreptate*, *îmbunătățindu-li-se lefurile*, *rugându-se*, *îngrijindu-se*, *bucure-se*, *întâlnească-se*.

Fantomatic: *întrodu-se*, *muri-se*, *făgădui-se-ră* (!), *s-ă supuse*, *s-ă aducă*, *grădina s-a*, *în camera s'a*, *prietina s-a*, *ei s'ar din ea* etc. Trebuie scrise: *întroduse*, *murise*, *făgăduiseră*, *să* (= *se*) *supuse*, *să* (conj.) *aducă*, *grădina sa*, *camera sa*, *prietena sa* (pron.) *ei sar din ea*.

25. — *ne*, *ne*, — *ni*. Fonetic: — *ne*, *nî*, — *ni* = *ne*, *ni* (ne: dativ și acuzativ; ni: dativ).

Greșit: *ne'a salutat*, *greșindune*.

Corect: ne-a salutat, ne-am suî, suindu-ne (cozativ).

ne-a dat două cărți, dă-ne-o nouă astăzi, plăindu-ni-se toate datorile;

Fără linioară: ni se va da, ne dați.

Fonetic: (cf. punct. 18): nî-am salutat, nî-a dat, dă-nî-o, furându-nî-se, coborîndu-ne, dați-ne!

D. N. Iorga scrie „ni dați, li dați”; pentru ne dați, le dați. Este un moldovenism.

26. -vă, v-, v', -vi-, Fonetic: -vă, v- -vi-, =vă, (vă: acuzativ și dativ; vi: dativ).

Greșit: vați împăcat, va-ți certat, rugându-vă, împrejmuitivă.

Corect: v-ați (și v'ați) împăcat, v'ați certat, rugându-vă, împrejmuitivă.

Fonetic: v-ați certat, gândiți-vă, vă gândiți, contestându-vi-se afirmațiile vi s-a dat voie să le doborâți cu acte.

Fantomatic: v-om reveni = vom reveni.

Fără linioară: nu vă luați, vi se refuză.

(Va urma.)

Din Macedonia

Românii macedoneni și alegerile

Sub titlul „Noi și alegerile” valorosul organ al fraților noștri aromâni, „Dreptatea” publică următoarele rânduri din care se poate vedea activitatea ce o desfășură românii din Turcia în actuala campanie electorală pentru camera otomană:

„Au început și ai noștri să se miște. Era ceasul. Când vezi că toți foștii deputați ai țării s'au întors la locurile lor și au început să umble din sat în sat, când vezi că oameni avuți și cu influență se duc dintr'oparte în alta, când vezi profesori și jurnaliști cum se silesc cum de cum să aibe mai mulți delegați, nu mai încapre îndoiala că ai noștri puteau să rămâie impasibili, că trebuia să puie serios pe lucru spre a ieși și noi cu țipa albă la alegeri.

In fruntea acestei mișcări, care sperăm că ne aducă la bun sfârșit se află senatorul nostru d. Nicolae Bațaria și fostul deputat d. Filip Mișea. In acest scop fostul deputat care vine joi seara la Salonie, va trece în Corița, acolo unde a fost ales acum patru ani. Suntem siguri că populația din acele părți, care monște foarte bine pe simpaticul nostru deputat și știe foloasele ce le va putea aduce țării cu energia și priceperea lui au să-și aibă și de data asta, cu și mai mare căldură, candidatura.

Dintr'o convorbire ce am avut-o cu oameni căror cuvânt este foarte ascultat la comitetul „Unire și Progres”, am putut să ne convinem că acest partid ține mult la fostul nostru deputat și l-a pus în fruntea candidaților săi în regiunea Coriței. Astfel că alegerea lui este asigurată.

Zilele acestea se așteaptă să vie și d. senator N. Bațaria. D-sa are de gând să treacă prin multe centre românești, unde va vorbi despre alegeri.

Tot pentru acest scop directorul ziarului nostru „Dreptatea”, d. A. Pineta, împreună cu d. Dimitrake Hagigogu au fost zilele acestea în părțile Veriei și de acolo au trecut în părțile Vodenei.

Astăzi d. A. Pineta s'a dus prin satele Agleniei ca să le dea instrucțiuni românilor care trebuie să lucreze pentru alegeri. D. A. Pineta și Hagigogu cu inima plină de bucurie au spus că în părțile Veriei și a Vodenei numărul votanților noștri este mult mai mare. Cu puțină îndemânare și cu multă muncă vom putea să scoatem până la opt delegați.

Suntem siguri că și românii din Megle-

nia și din alte părți cunosc destul de bine importanța acestor alegeri.

Este propus și va fi ajutat de comitetul „Unire și Progres” drept candidat din partea Aromânilor în Sangeacul Salonie d. Gaga, profesor la școala comercială română.

Toți câți au cunoscut și au vorbit cu d. Gaga sunt convinși de vrednicia sa și va fi o mare fericire pentru toți otomanii din acest sangeac și în special pentru aromâni ca glasul său să răsune în parlamentul otoman.

Cu voia lui Dumnezeu de data asta o să avem cel puțin doi deputați.

Cum vedem confratele nostru macedonean „Dreptatea” consideră situația în chip destul de optimist. Prin înțelegerea superioară a intereselor reale ale imperiului din partea puternicului partid Uniuno și Progres al junilor turci și mai ales printr'o orientare foarte înțeleaptă a fruntașilor lor politici, aromânii și-au câștigat o situație specială în ochii actualului regim, care fără a pretinde din partea lor nici o jertfă de ordin național, îi consideră ca pe un element din cele mai prețioase și mai sigure pentru dezvoltarea și conservarea imperiului. Astfel se întâmplă ca românii macedoneni de și destul de risipiți să poată spera a-și elupta două scaune în parlamentul otoman.

Răspuns la un atac

In numărul 9 al gazetei bucovinene „Foaia Poporului” a apărut o notiță infamantă la adresa subscrisilor, de următorul cuprins:

„Spre atenția episcopilor transilvăneni. — La facultatea teologică din Cernăuți sunt trimiși studenți din Transilvania. — unii după cât știu pe spelele bisericesti de acolo — să studieze teologia. Acești studenți, între cari remarcăm pe studentul Tripa, Blaga ș. a. în loc să-și facă datoria, păzesc crășmele și cafenelele în compania unui Lițu și Isopescu-Aleluia, și-și documentează valoarea lor morală de viitori păstori bisericesti în fituica aparăristă „Vremea nouă”. — Sunt doar teologi și știu ungurește!”

In fața acestui atac de prost gust, ținem să răspundem următoarele:

1. Am păstrat până acum o atitudine cât se poate de rezervată față de politica militantă a fraților bucovineni, ceea ce însă — prea natural — nu exclude posibilitatea ca fiecare dintre noi să-și aibă simpatile sale personale față de cutare ori cutare direcție politică. Acest lucru nu conține nici un delict și nu poate avea ca urmare atacuri personale din cutare sau cutare parte. Incercările de a ne împiedeca în exprimarea liberă a convingerilor noastre, prin teroare, prin atacuri personale și prin insinuații meschine cătră forurile noastre bisericesti, le respingem cu indignare, ca pe unele cari nu fac cinste nici autorului lor și nici organului în care au văzut lumina zilei.

2. Fiecare dintre noi am căutat să ne facem datoria ca studenți, întrucât ne-au permis această facultățile noastre spirituale, iar în afară de zidurile facultății noastre teologice ne-am nuzuit să manifestăm o astfel de purtare, care să nu vie în coliziune nici cu legile academice și nici cu calitatea noastră de teologi. Întrucât ne-am fi făcut vinovați de neglijență în împlinirea datorințelor noastre sau întrucât am fi comis vre-o digresiune incompatibilă cu calitatea de teologi, singurul for chemat a se pronunța în această privință este facultatea teologică. Ne-am adresat deci superiorității noastre școlare, rugându-o să se pronunțe în această chestiune, și declarăm că așteptăm cu conștiința liniștită a omului care-și face datoria, verdictul facultății noastre.

3. Nici când n'am umblat în astfel de loca-luri, cari nu ar corespunde stării noastre, nici societatea oamenilor ticăloși nu am căutat-o, din contra, declarăm că am căutat și vom căuta întotdeauna societatea iubitelui nostru profesor dr. Silvestru Oct. Isopescu, chiar cu rizicul unui nou atac, pentru că societatea d-sale precum și a celor-

lalți domni profesori o considerăm de o deosebită cinste pentru noi, — și de timpul petrecut în mijlocul domniilor lor cu drag ne vom aduce a-minte întotdeauna. Tot atât de dragă ne este prietenia d-lui profesor Lițu și a oricărui român bun și cinstit din Bucovina, fie acela de orice nuanță politică.

4. Nu ne-am plasat până acum „productul spiritului” nostru în foaia „Vremea nouă”.

5. Ori când și cu oricine discutăm bucuross chestii principiare, dar în mod academic. Vom rămânea totdeauna străini de atacuri personale și de insinuații riscate. Suntem deci, în drept să așteptăm, în viitor, acelaș tratament din partea fraților bucovineni, chiar și în cazul că nu ne-ar aproba părerile noastre.

Cernăuț, 4 martie 1912.

Gheorghe C. Birăescu, Andrei Blaga, Andrei Buzdug, Dimitrie Ciurciu, Gheorghe Enescu, Gheorghe Guiman, Aurel I. Magier, Ștefan Muntean, Terențiu Tripa.

„Calendarul aromânesc”

Am primit „Calendarul aromânesc” pe anul 1912, lucrare publicată de „Cercul studenților macedo-români din București”.

Publicația aceasta se prezintă în condițiuni admirabile, având un material foarte bogat în dialectul aromân și în limba literară și ilustrații foarte reușite.

Lăsăm să urmeze aci rîndurile din fruntea călindarului din care se vede scopul urmărit de tineretul universitar macedo-român prin această publicație:

Cuvânt înainte.

Cu sficiența ce se cavine unor începători și cu entuziasmul dătător de avânt al tinereții, ne-am propus din anul trecut editarea unui „Calendar aromânesc” anual, care să corespundă cerințelor culturale așa de numeroase ale compatrioților noștri din Macedonia. Incurajați în întreprinderea noastră de patrioți sinceri, de al căror sprijin nu ne îndoim nici acum, continuăm mai departe opera începută, dând o mai mare extenziune cuprinsului cărții de față care îmbrățișează nu numai mișcarea națională și culturală a românilor din Turcia, ci și cea din România liberă și celelalte țări locuite de români. Această sarcină nu tocmai ușoară, ne-a fost înlesnită prin binevoitoarea colaborare a mai multor scriitori de seamă atât din țară cât și din Macedonia, pentru care ținem să le mulțumim din toată inima.

Eșind din cadrul strâmt al polemicilor pătimase, am căutat să expunem probleme, de a cărei fericită rezolvare depinde în mare parte, bunul mers al chestiunii noastre: claritatea și obiectivitatea ce reclamă o soluție bună n'au fost neglijate.

Nu ne-am dat înapoi dela nici un sacrificiu pentru îmbogățirea Calendarului cu clișee numeroase luate dela fața locului; astfel, cititorii din România pot vedea ca într'un tablou, mare parte din comunele noastre, din costumele noastre. Din dările de seamă și bucățile literare alese, românii din Turcia vor fi inițiați în progresele culturii românești de pretutindeni și în scîfletul lor, poate vor încolți noi germeni de bărbăție și entuziasm în lupta împotriva dușmanilor, simțind că alături de ei simte la fel și-i sprijină un popor de aproape 14 milioane de oameni.

Terminăm, având deplină încredere, că facem o operă folositoare și umplem o lacună mare. Noi ne înțelegem rostul nostru de tinerime universitară alături de rostul de viitori conducători și apostoli ai neamului și ne facem această datorie în marginile posibilității.

Fie ca și publicul românesc să răspundă cu aceeaș încredere și putere de jertfă, de care ne-am simțit însuflețiti la elaborarea acestui „Calendar aromânesc” care intră în al doilea au al existenței sale.

„Societatea Studenților Macedo-Români” din București. — Înlăunțată în anul 1908.

INFORMAȚIUNI

Arad, 9 Martie n. 1912

Dela „Petru Maior“. Primum următoarele: Societatea acad. „Petru Maior“ în ședința generală extraordinară, ținută în 3 martie st. n. a adus următoarea decizie:

„Societatea condamnă interpretarea tendențioasă a abdicării fostului președinte, a d-lui Ioan Teicu și declară, că d-sa a abzis de bunăvoie votându-i-se mulțumită din partea societății pentru activitatea sa“.

Victor Groza pres., George Ștefanică secretar

Episcopul Radu la papa. Din Roma se telegrafiază cu data de 7 c.: dr. Demetru Radu episcopul diecezei unite a Orăzii-mari a fost primit astăzi în audiență de papa, episcopul a comunicat papei hotărârea luată în conferința episcopescă dela Blaj în chestia înființării episcopiei greco-catolice maghiare.

Despre rezultatul acestei audiențe vom vorbi la timp.

Relațiile dintre Franța și Spania. Primul-ministru și ministru de externe francez, d. Poincaré, a convorbit cu ambasadorul Spaniei și s'a arătat foarte mirat de lipsa de condescendență din partea Spaniei, fapt care ar putea fi dăunătoare pentru rezultatul negocierilor privitoare la Maroc. Poincaré și-a exprimat dorința de a ajunge încurând la o soluție favorabilă.

Flota aeriană a Franței. Ziarul „Echo de Paris“ anunță că ministerul de războiu a comandat 105 aeroplane sistem Blériot și 50 sistem Farman.

Cheltuiala totală a acestor comenzi se urcă la 2 milioane.

Președintele Fallieres a semnat proiectul care organizează aeronautica militară, crează un regiment de aeronautică și deschide credite naționale de 16 milioane, dintre cari unul pentru marină.

Urechea muzicanților. În ultimul număr al revistei „Musica“ găsim un studiu foarte curios al d-rului Birman-Bera, asupra urechei muzicanților. E vorba de chestiunea de a se ști dacă urechea marilor muzicanți prezintă ceva special, vreun stigmat vizibil în relație cu lumea sonoră.

Din examinarea conformației urechilor mai multor muzicanți celebri, autorul studiului ajunge la următoarele concluzii:

1. Nu e nevoie neapărată de a avea timpane normale pentru a fi excelent muzicant;

2. Compozitorii prezintă un timpan aproape vertical;

3. Artiștii executanți au, dela oblicitatea foarte pronunțată a lui Kubelik până la verticala toate intermediarele.

Printre urechile examinate de d-rul Birman-Bera este și aceea a lui George Enescu.

Școală de servitoare în București. Grațioasa moștenitoare a României A. S. R. principesa Maria a luat asupra sa sarcina de a scăpa pe orășeni din România și în special pe bucureșteni, de un foarte penibil neajuns. Chestiunea servitoarelor ajunsese o adevărată pacoste pentru aceștia, mai ales de când guvernul maghiar a luat măsuri ca să îngreuneze trecerea lor din Banat. Spre înlăturarea acestei calamități, principesa Maria a luat hotărârea de a înființa o școală de servitoare. Elevele școlii se vor recruta dintre copiii părăsiți și orfani.

Școlul este de a le da o educație potrivită, să cunoască bine menajul, să aibă buna creștere necesară.

Crearea școlii este fapt hotărât, nu a rămas decât amănunțele de organizare.

Baronul Eugen Rotschild dat judecării. Ziarul oficial „Wiener Zeitung“ publică o cerere

de dare în judecată a baronului Eugen Rotschild prin care se pretinde o despăgubire de 10 mii de coroane pentru un accident de automobil, provocat de baron...

Publicația e făcută pentru motivul că în momentul acesta nu se cunoaște unde domiciliază baronul, care se află în călătorie prin Egipt.

Necrolog. Cu inima îndurerată anunțăm taturul rudeniilor, prietenilor și cunoscuților trecerea din viață a mult iubitei noastre mamă, soră, soacără și bunică văd. *Elena Cucu*, întâmplată mercuri în 6 martie st. n. 1912, în al 60-lea an al vieții.

Osemintele defunctei se vor așeza spre vecinică odihnă, vineri în 8 martie n. c. în cripta familială din cimitirul bisericii ort. române din Oravița.

În veci pomenirea ei!

Văd. Sofia Baias, Elisabeta Purgariu surori; Rudolf Cucu fiu; Aurelia Cucu noră, cu copiii Costică Cucu și Ștefania Cucu nepoți.

Meeting de protestare a chiriașilor împotriva proprietarilor. Proprietarii din București prin dorința și aviditatea lor au revoltat în cele din urmă pe nenorociții lor exploatați sârmanii chiriași. Chiriașii au hotărât să protesteze cu indignare împotriva „spoliatorilor“ lor. Astfel în curând vor ține un meeting în care vor discuta măsurile proprii a aduce pe domni proprietari la respectul resurselor nenorociților de locatari.

În același timp o delegație de locatari va fi desemnată să se prezinte autorităților în drept spre a le ruga de a face ceva și pentru a ocoli acest rău.

Muzeul Grigorescu. Dumineca viitoare se va inaugura în palatul artelor din parcul Carol I-ii muzeul Grigorescu.

Acest muzeu cuprinde peste 300 de pânze dintre cele mai alese ale marelui nostru pictor național. Intrarea în Muzeu va fi cu plată până la 1 aprilie și este de 50 de fileri.

Aceasta grupare la un loc a pânzelor marelui pictor este foarte potrivită știut fiind, că opera artistică a unei personalități cum a fost Grigorescu nu poate fi apreciată în toată valoarea ei decât în ansamblu.

Sărbătorirea d-lui Jean Richepin. Ilustrul poet al Franței va fi sărbătorit mâine seară de către „Cercul Amicilor Analelor“, în mod cu totul deosebit.

În onoarea sa se va da în frumoasa sală a „Institutului Pompilian“ un festival artistic la care printre altele d-șoara Cella Delavrancea și d-șoara Maeri vor da prețiosul d-lor concurs. Festivalul va începe la orele 9.

Vineri seara la aceeași oră d. Richepin va mai ține o conferință tot în sala institutului Pompilian.

Banote false din București. Un individ bulgar, a încercat să schimbe o hârtie de bancă de 20 lei falsă, la comerciantul Heinrich Thau din calea Dăuști 58.

Comerciantul, care bănuise că această hârtie este falsă, a prevenit pe un cumnat al său, poliția a arestat pe bulgarul care încercase să schimbe bannota falsă.

Comisarul dela siguranță, d. Vrănceanu, a continuat ancheta, care a stabilit că este o bandă de bulgari cari treceau sistematic din Bulgaria în țară și puneau în circulație stocuri întregi de bilete de bancă a câte 20 lei, falsificate în Bulgaria.

Cei doi bulgari arestați de siguranță, și cari nu știu nici românește, au declarat că aceste hârtii de bancă le schimbau prin intermediul unui alt bulgar, Ivanoff, dezertor bulgar, locuind în București și pungaș de meserie.

În legătură cu cele descoperite de siguranța din București, aflăm că de câteva zile poliția din Buzău cercetează pe un comerciant bulgar, anume Cristea Marinescu, din acest oraș, care a încercat să schimbe o hârtie de 20 lei falsă la magazia de mărfuri a gării Buzău.

Cristea Marinescu, cercetat de poliția din Bu-

zău, declară că acum câteva seri s'a prezentat la dânsul un individ, în vârstă cam de 30 ani, bine îmbrăcat, cu căciula de astrahan în cap și care-l-a rugat stărnitor să-i schimbe hârtia.

La percheziția făcută de poliția buzoiană la comerciantul Cristea Marinescu, nu s'a descoperit nimic.

Totuși există bănuțeli că unul dintre bulgarii arestați în București, a fost în acest oraș, unde a pus în circulație bilete false.

La cei trei bulgari cercetați de d. comisar Vrănceanu s'au găsit un număr de 240 bilete.

Ei au declarat că treceau în țară cu stocuri, le desfăceau și se înpoiau apoi din nou în Bulgaria pentru a se aproviziona cu altele pe cari le desfăceau cu ușurință în țară, data fiind perfectă asemănare a acestor bilete false cu cele bune.

În câteva orașe din România polițiile fac întinse cercetări, întrucât există bănuțeli că bulgarii din capitală aveau o organizare puternică de desfășurare în diferite puncte ale țării.

Un furt în basilica din Pisa. Din Pisa, în Italia, se telegrafiază, că furi, cărora nu s'a putut da de urmă până acum, au furat din Basilica de acolo mai multe obiecte de vocație, de o valoare mare, și mai multe cruci de aur, provăzute cu pietri scumpe. Furtul l-au comis furii lăsându-se să fie închiși în interiorul basilicii peste noapte.

Noii recorduri în aviație. Neintrecuți piloți francezi Vedrines și Rabuteau sunt fără îndoielă, cei mai mari recordmani ai anului acesta. Nemulțumiți cu performanțele fantastice realizate până acum, ei abat zburile vechile lor recorduri prin șbururi cari nimese chiar pe cei mai optimiști asupra puterilor acestui nou mijloc de locomotivă.

Pe ziua de 1 martie st. n. pe aerodromul din Pau, Rabuteau a bătut pe un monoplan Morano-Saulnier 50 Hp., recordurile lui din 23 februarie. Într-un zbor admirabil el a reușit să facă 29 km. 304 în primul sfert de oră; 115 km. 231 în o oră și, după 2 ore de zbor continuu, cronometrul oficial înregistra 234 km. 431. (Recordul precedent de 2 ore a fost de 227 km. 454). Urându-și zborul, Rabuteau a efectuat 250 km. în 2 ore, 7 minute, 54 secunde, întrecând cu 15 minute vechiul lui record.

În aceeași zi, Vedrines, cu un motor de 100 Hp. a făcut 164 kilometri 300 într-o oră, destăinând astfel și toate recordurile intermediare existente până acum.

Tot în ziua de 1 martie, Paulhan, câștigătorul cursei Londra-Manchester de acum doi ani, a încercat zborul cerut de regulamentul „Cupei d'Aspremont“ pentru hidroplane.

Condițiunile acestui premiu sunt:

Să plece dela aerodromul Californiei, de pe apă sau de pe uscat; să facă un zbor într-o linie ideală spre sud și de aci să coboare pe mare; să și revie zborul de pe apă și tăind linia prin apă, să revie la aerodrom.

Nici o altă coborâre pe acest parcurs nu este admisă.

Paulhan a plecat cu hidroplanul său dela Juan-les-Pins și a făcut vreo douăzeci de kilometri până la aerodrom, de unde plecând, a făcut zborul cerut, câștigând pe lângă cupă și premiul de 1000 lei al orașului Nisa.

Lumea adunată la Promenade des Anglais a făcut entuziaste ovățiuni inaugurătorului recordurilor de hidroplane.

Primul concert George Enescu. Din București se comunică: Ori cât de vast e Ateneul, el a fost marți seara prea mic ca să cuprindă pe toți acei ce veniseră să asculte pe George Enescu.

De câte ori se prezintă, iarăși, publicului nostru, Enescu apare și mai prodigios în tehnica sa de violonist și mai matur ca muzician și mai larg ca talent.

Fiecare bucată a dezlănțuit admirația, când pentru stilul interpretării sale, ca în Sonata de Haendel, Concertul și Rondo Capricioso de Saint Saens, când pentru virtuozitatea tehnicii ca în „Folies d'Espagne“ de Corelli, sau Prelude-Allegro

Nouă Birkenheur Miklós
Arad, strada Deák-Ferenc 40/a.
prăvălie (vis-à-vis) cu hotelul „Vas“. Telefon 890.
Se p...inește un învățăcel cu purtare bună.

Recomandă noua sa prăvălie de spîterie, deserturi, care pe baza experiențelor făcute din timp de mai mulți ani, a provăzut-o corespunzător pretenziunilor timpului de acum, pentru trebuințele tuturor. Are în prăvălie oricând șomei proaspătă de Praga, mezeluri alese în felii, totfelul de cașuri gustoase, precum și coniacuri și lichieri, fructe de sud, orange roșii și mere din Tirol.

Nouă prăvălie!

de Paganini Kreisler, când simțea emoționantă ce străbate în nuntărea extra-ordinară a unor bucăți de efect ca Apade provencale de Couperin-Kreisler, Menuetul e Porpora-Kreisler, sau Humoreske de Dwarak-Krisler, pe care a trebuit să o repete, după furtivele aclamații. Nu mai puțin admirabil a redat Preludiul de Bach, ca număr suplimentar.

Publicul și-a manifestat neconținut entuziasmul său prin spontane și formidabile ovații.

Pianistul Theodor Fuchs merită o deosebită relevare pentru exactitatea și finețea muzicală ce a pus în a compunere, cucerind aplauze și ca solist.

Ai II-a concert al lui Enescu, anunțat pentru luna viitoare, ne promite o nouă scară de înaltă artă muzicală.

Felix Weingartner, marele șef de orchestră, va sosi mâine în Viena, venind din America, unde a făcut un turneu de 60 concerte, pentru care i s-a plătit frumoasa sumă de 180.000 dolari. De la Viena, va face cunoscut programele pe cari le va executa orchestra sub direcția lui la concertele anunțate la București pentru 2 și 4 martie v. Se știe însă de pe acum că programa primului concert cuprinde pe lângă bucățile cântate de celebra Lucille Marcell simfonia a 4-a și simfonia a 5-a de Beethoven. Simfonia a 5-a a condusă de Weingartner, cum nimeni n-o conduce, e un ce nemat auzit, realizațiune într-adevăr uimitoare și a cărei frumusețe nu se poate descrie.

Inima țaranului român „P. R.” din Arad primește dela un cetitor al său din Herăiașova următoarea scrisoare: Dumineca trecută am primit cel dintâiu număr din prețuita foaie „Poporul Român”, care mi-sau adresat în cinstă plătind pentru mine dl adv. Dr. **Lucian Gheorghievici**, din Temeș-Recaș, care mai și încuștințat ceva mai înainte prin o carte postală, că am să primesc foaia în dar dela d-voastră, ca să o cetesc acolo, unde se adună mai mulți. Așa am făcut când am primit foaia, am cetit-o în fața multor persoane, tănari și bătrâni, cari m-au ascultat și au admirat mult pe cei 16 teologi români dela Oradea-mare, care prin credința lor față de limbă și neam, și-au lăsat așa zis traul vieții, cărora le zicem și noi Dumnezeu să-i miluiască și să le dăruiască vicașă liniștită. Tot așa m-am bucurat și eu și cei de față văzând suma de foii ce se împart în cinstă cetitorilor noștri, plătite de fruntași și conducătorii poporului român, cari (după cuvântul sfetei cerii) seamănă ca se seceră și ceiașe seamănă vor și seceră. Rugăm pe bunul Dumnezeu, ca să le răsplătească cu bine. Iar sfaturile d-voastre, care le aruncați între cetitori români doare, ca să prindă rădăcini în inimile tuturor, întoemai ca sămânța ce au căzut în pământ bun, și au adus roade cu sotele. În fine atât eu, cât și mulți alți din comuna noastră aducem sincera mulțumită harnicului avocat român, Dr. Lu-

cian Gheorghievici, precum și tuturor celor ce jertfese pentru deșteptarea și înaintarea neamului spre a ne face ceiașe ar trebui să fim o armată bine călăuzită, căci numai așa putem ajunge, dacă capul inima și membrele vom fi una. Așa dar d-voastre **conducătorii** poporului sunteți **capul**. Foaia ne este **inima**, iar noi **țărani membrele**. Vă urez să ne trăiască capul, inima și membrele ca să putem ajunge **ceiașe ar trebui să fim**. **Ioan Topală.**

Rochus baron de Liliencron. Din Koblenz se telegrafiază: Nestorul științei germanistice și al istoriei artei muzicale, Rochus baron de Liliencron a decedat în etate de 91 de ani. El a fost unul dintre acei învățați, cari prin activitatea lor au ajuns cei mai mari genii ai timpului lor. Moartea l-a ajuns petrecând timpul la ginerile său, presidentul suprem al provinciei Rinului, la Excel. Sa Rheinhaben.

Fabricarea aurului și platinei din fier. Un alchimist modern. Din Paris vine știrea, că un chimist cu numele Verley ar fi aflat modul cum se poate face din fier, aur și platină. Iată ce spune el însuși:

Căștigarea unui chilogram de aur ar costa 500 franci. În minele din Africa și America căștigarea unei asemenea cantități vine cam la 2800 franci. Valoarea de piață a unui chilogram este 3500 coroane. Eu mi-am instalat o lucrătoare, — zice el — în care căștig zilnic 20—30 grame de aur. Eu vând aurul meu cu acelaș preț cu care se vinde și cel căștigat în minele de aur. Valoarea invențiunii mele mă spărie pe mine însu-mi. Invențiunea mea va răsturna întreaga piață a aurului și eu nu voiesc să iau pentru aceasta vina asupra mea. Din cauza aceasta sunt pe cale de a pertracta direct cu guvernul. Eu mă nizuiesc într-acolo, ca guvernul să convoace o conferință internațională, prin care invențiunea să se monopolizeze de toate guvernele din toate părțile. Fiecare fabricant de aur, care nu va avea autorizație să fie declarat și tratat ca un falsificator.

El spune mai departe, că a depus la academia de științe într-o cuvertă închisă cheia invențiunii sale.

El a făcut încercări în laboratorul renumitului profesor englez William Ramsey sub controla asistentului acestuia. În ace t laborator a încercat încă să fabrice și aur dar Ramsey din motive lui neînțelese a întrerupt încercările.

El spune, că are o scrisoare dela Ramsey însuși, în care acesta îi scrie, ca din o tonă de fier se poate căștiga 40 grame platină.

Cum se roagă chinezii? Chinezii bigoți au foarte multe obiceiuri ciudate religioase. Credinciosul chinoz își ține de o mare datorie, să-și scrie rugăciunea pe-o hârtie. După ce și-a scri-so, i-a hârtia în gură și atâta o roade, până când devine

o masă cleioasă. Materia aceasta cleioasă o asvârle cu mare putere de zidul bisericeii, și dacă ea se prinde pe zid, atunci însemnează că dumnezeirea a primit rugăciunea. Inșă dacă materia aceasta nu se prinde, atunci dumnezeirea nu a primit să împlinească dorința chinuzului.

Am voit să încunjur ora de franceză! Acum câteva zile în curtea țarului Rusiei domnea mare agitație din cauza, că moștenitorul de tron, țareviciul, pierise din curte.

Țarevna era foarte înfricată, deoarece ea credea, că micul moștenitor a fost furat de către nihilisti, cari, probabil îl vor fi și omorit. Țarul era grozav de agitat și promise un mare premiu aceluia, care va găsi micul moștenitor al tronului.

În sfârșit țareviciul fu găsit în bucătărie, unde mânca compot.

Țarul îl certă și-l făcu atent pentru marea supărare pe care el o pricinuisse mamei. Pe țareviciul nu-l prea mișcăru cuvintele înaltului său tată, ci răspunse flegmatic:

— O, cât sunt de nervoase femeile! Voiam numai să încunjur ora de limba franceză.

Belladonna. Un vestit medic din Budapesta a îngrijit timp mai îndelungat o porodiță a unui magnat care suferea de șira spinării. În timpul din urmă medicul îi scrisse pacientului picuri „belladonna”. Tânărul pe lângă toată îngrijirea medicală, muri. Bătrâna contesă, mama băiatului, fu puternic sguduită din cauza morții gului ei și-i reproșă medicului:

— Domnule doctor, mi-ai omorât băiatul cu multe „belladonna”.

Excelentul profesor îi răspunse:

— Pe băiatul d-tale nu l-au omorit multele „belladonna”, ci multele „donna bella”.

Pelerinajele la Mexa. Islamul este în plină mișcare. Poate niciodată ca în acești ani locurile sfinte ale lor nu au fost mai bine cercetate. Din fundul Marocului și până în Sudan și Africa centrală și din Europa până în India și până în Oceania un formidabil exod de oameni au ținut să vie la locurile unde a trăit prorocul lor.

Astfel în anul 1911 au luat parte peste 300.000 de pelerini la această călătorie religioasă. Indieni, Iapanezi, Bukharieni, Marocani și-au dat întâlnire și au împărtășit durerile și speranțele și reînțremați în suflet s-au reînțremați fiecare la locul lui, cu o întreagă provizie de entuziasm și de fanatism care poate izbucni în crize catastrofale de nebănuită strășnicie pentru statele care au în stăpânire mase mari din acest tigrul somnolent al Islamului.

La Djedah nu au mai rămas decât câteva sute pelerini lipsiți de mijloace, cari nu au cu ce să se întoarcă acasă.

Acest lucru nu este nou. Trecând prin țări ce totul lipsite de siguranța publică și de căi de

FOIȚA ZIARULUI „ROMANUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(45) — Urmare —

— Făți tu banca cum ți-o plăcea, eu nu pot rămâne: nevasta e de bună seamă furioasă împotriva-mi; trebuie să merg să-i spun toate amănuntele bălcuului; îi datorez, da, îi datorez aceasta mică plăcere. Și-mi faci o mare nedreptate chiar numai gândindu-te să mă reții.

— Ah! nevastă-ta, nevastă-ta! E bun cu nevasta! Marea afacere, zău, pe care o s-o tratați împreună astăzi!

— Nu, frate, vezi tu; ea e femeie așa de bună, așa de devotată, așa de înțeleaptă! Imi face așa servicii că, uite, mă podidesc lacrimile... Nu, nu, să nu mă reții; pe logea mea, plec; ți-o spun cu toată sinceritatea, trebuie să plec!

— Ei! și plece! Ce ar mai fi și lipsă de el? — șopti Cicikof la urechea lui Nozdref.

— Adecă, asta-i foarte adevărat! — zise Nozdref, mie mi-e silă de oamenii fără gust! Și el adaogă ridicând glasul și umerii: „Bun! neva-

stă-ta vrea să-și depene lăna, du-te ține-i jurubița. Dracu să te ia, papugiule!..

— Ah! frate, nu-mi zice papugiule vizavi de ea; eu ei îi datorez vicașă. E așa de draguță, așa de bună, așa de desmierdătoare!... Intră în cele mai mici amănunte; ar trebui să-i spun totul, tot ce am văzut la bălcu... Oh! excelență, excelență!

— Ei bine! du-te dar la ea!.. Haide, șterge-o... dar șterge-o!

— Plec, frate; tu ești la tine acasă; iartă-mă, nu pot să rămân, da, nu pot. Imi pare destul de rău că te las așa, dar... cu neputință altfel.

— Șterge-o! ți-am spus.

— Cu neputință altfel... Pardon!..

Cumnatul repetă multă vreme încă seuzele sale; se așezase în brișcă și Cicikof îl auzia încă din fereaștră cum își cere seuze; și când fu destul de departe, și când nu mai avea împrejur decât lanurile de grâu, Cicikof observa, după gesturile largi pe cari le făcea, fără nici o jenă față de vizitiu, că el urma să se piardă în seuze pe cari vântul nu le putea aduce până la ei. Ceva ne spune, că nevastă-sa a trebuit să lase pentru ziua următoare să-și mulțamească curiozitatea asupra amănuntelor din bălcu.

— „Un băiat de nimic! — zise Nozdref, care stetea în fereaștră, și privea la trăsura îndepărtându-se în trapul cel mare. Și mie imi pare bine că a golit locul. Calul lui înaintaș nu e rău, știi tu; e mult acum de când vreau să îl înhaț;

dar mijlocul, mă rog, să pui mâna pe un om care își face numai decât o pavază din nevastă. Uh! Papugiul!

Cu acestea ei trecură în camera de primire. Porphiri dădu lumânare. Cicikof observă în mâinile gazdei sale o pereche de cărți de joc sub bantă. De unde ieșise această pereche de cărți, asta n'o putea ghici el, căci nu văzuse pe Nozdref să fi deschis vre-o cutie nici măcar să se fi apropiat de vre-o mobilă.

— Așa, frățioare, ca să folosim la ceva timpul serei noastre, fac banca pentru trei sute de ruble, nu-i așa? — zise Nozdref; și vorbind așa, el apăsă ușor cărțile; hanta plesni, sări și fu împinsă cu piciorul în dosul unei scuiptoare.

Cicikof se făcu că n'a văzut și n'a auzit nimic, și, ca și cum și-ar fi adus ceva aminte, el se grăbi să zică:

— Ah! era să uit: am o rugămintă către tine.

— Ce anume!

— Promite-mi că ai să-mi împlinești rugămintea.

— Spune ce rugămintă.

— Nu, promite mai întâi.

— Bun.

— Pe cineșta ta?

— Pe cineșta mea.

— Iată-mi rugămintea: de bună seamă au murit în satul tău, dela recensământul din urmă, mulți țărani cari nu sunt încă șterși din cataloagele reviziei?

comunicație moderne, de multe ori se întâmplă, ca acești pelerini să fie jefuiți pe drum și atunci cad în sarcina autorităților publice și religioase, cari trebuie să le reparticeze.

Numai în portul Djedeh au debarcat 84.789 de pelerini.

Iată cifra de pelerini după fiecare element în parte.

Ofgani 22.068; Bonkharieni 7.370; Javanezi 29.620; Chinezi 277; Persani 2.129; Hadramai și Uresca 92; Sudanezi 4.850; Marocani 2.426; Algerieni și Tunizieni 222; Egipteni 442; Hedjazis și Yemeniți 1.628; Arabi din Irac 2.922; Sirieni 1.564; Anadaliști și Turci 5.467; diverși 325; au mai venit cu caiuri proprii 1.467.

Reforma calendarului în Anglia. De curând s'a dat publicității în Anglia textul unui proiect de lege pentru reforma calendarului. Acest proiect va servi de bază unei conferințe în această chestiune. Prin proiect trimestrele vor fi regulate, iar prima zi a anului izolată, adică nu va face parte din nici o lună și din nici o săptămână, formând numai o zi de trecere din anul trecut în cel viitor.

Astfel anul va avea 364 zile, va fi împărțit în 4 trimestre, fiecare de câte 91 de zile. Dumineca Paștilor va cădea totdeauna la 12 apr. st. n., iar 25 decembrie va fi în zi de mercuri. Zina suplimentară a anului bi-sextil va fi inserată între 31 iunie și 1 iulie și va fi zi de sărbătoare.

Ingropat de două ori. Din Koppenhaga se anunță, că la înmormântarea poetului danez Hermann Bang, care murise zilele trecute în America, s'a petrecut un lucru cam neobișnuit. Ultima dorință a decedatului fusese, ca înmormântarea să i-se facă în cea mai mare liniște și numai în prezența membrilor familiei și a câtorva prieteni intimi. După înmormântarea însă s'a constatat, că osămintele poetului nu au fost așezate în mormântul destinat pentru el. După prânz convoiul funebru s'a întrunit din nou și scoțând sicriul din pământ, l-au petrecut până la mormântul cel nou, unde rămășițele pământești ale poetului au fost din nou depuse spre vecinică odihnă.

Soldatii atacă automobilul prințului Oleg Constantinovits. Din Petersburg vine știrea: Un detașament de soldați însoțiau un transport de bani la gara Sestrozsk. Pe drum soldații maltratau pasagerii cari le venea în calea transportului, între aceștia și pe o femeie. Asupra unui automobil au dat asalt cu baionetele pentru că n'a fost oprit la porunca lor. Automobilul l-au ruinat de tot spargându-i ferestrele și străpungând cu baionetele părții. Cu aceasta însă li-sa sfelit. Automobilul era cârmuit de un ofițer înalt, îmbrăcat în haine de șofer, iar în automobil era prințul Oleg Constantinovits care îndată s'a și dus la comandant și a făcut arătare contra selbaticilor soldați.

Soldatii din regimentul Pawlov au fost trimiși îndată și au făcut prizonier pe soldații uitați de sine. Se zice că soldații detașamentului pentru paza transportului au fost beți.

Serata muncitorilor români din Arad. Duminecă, 3 martie n., ținându-se a zecea serată literară a muncitorilor români din Arad, publicul s'a grăbit să ia parte în număr mai mare ca de obicei.

La orele 9 d. Sava Damian deschide ședința, mulțumind publicului, și în puține cuvinte bine simțite arată însemnătatea acestor serate precum și scopul ce-l urmărește muncitorii români prin ele.

D. Spiridon N. Calu își dezvoltă conferința despre „Alcoolism și relele lui“. D-sa timp de trei sferturi de oră, arată cu date statistice ravagiile acestei otrăvi, boalele ce se răspândesc în popor prin consumarea alcoolului și legătura strânsă dintre alcool și tuberculosă, care și ea decimează în fiecare an atâtea vieți omenești. Conferențiarul spune că, statul care ar avea datoria să ia măsurile cele mai severe pentru combaterea acestui flagel, din contră îl încunjură. Incheind, d-sa arată foloasele cetitului și totodată îndeamnă publicul, ca timpul liber să-l întrebuințeze cu lucruri bune și folositoare, căci numai în modul acesta se pot câștiga cunoștințele necesare pentru viață.

Conferința a fost ascultată cu mare interes din partea publicului.

Au declamat d-șoarele: Elena Scorțariu „In groapă“ de Maria Cuntan; Sidi Bodea „Valuri de mătășă“ de Th. Neculuță; Iuliana Barna „Sunt eu de vină“ de Gh. Coșbuc; Maria Ienci „Cusătoreasa“ de Th. Neculuță fiind toate răsplătite cu aplauze pentru declamările lor bine reușite. D. T. Moga a citit „Moartea lui Bălan“ de P. Istrati. Au mai citit câte-o poezie d-nii: Ioan Bortea „Regina Ostrogoților“ și S. Damian „Calul dracului“, ambele de Gh. Coșbuc. D. D. Bozgan a predat monologul „Tânase păcălit“, stărnind mult haz.

La orele 11 terminându-se programul d. Sava Damian încheie serata literară mulțumind publicului pentru atențiunea și sprijinul dat pentru reușita acestor serate, anunțând serata viitoare pentru 17 martie n. — Rip.

Numai semănta Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lip. a de mașini agricole, motoare cu benzin,

ferării arme, etc., să cerceteze firmaromânească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-ér). Sprijiniți pe Români!

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumută cărți de cetit, (să dau i în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de piață plătește pe lună 2 cor. 40.

Teatrul Apollo. Azi, vineri, teatru Apollo va prezenta următorul program bogat și umoristic:

1. Tablouri de iarnă (din natură). — 2. Cu un etaj mai sus (amuzant). — 3. Sângele de indian (dramă senzatională în 2 acte). — 4. Mireasa furată (comedie).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I 80 fil. — Locul II 60 fil. — Locul III 40 fil. — Locul IV 20 fil. —

Orchestra proprie. — Garderobă. Inceputul reprezentațiilor seara dela orele 5 și jum. 11 noaptea.

— **Ziarul „Românul“ și foaia populară „Poporul Român“ se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc“ și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, Calea Grivița.**

— **„Românul“ se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului Staatsbahnhof) din Viena.**

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. I. în *Alparét*. Cu poșta de azi am primit 14 cor. Ați solvit de tot 25 cor. 80 fil. Aveți restanță 2 cor. 80 fil. solvind cu aceasta sumă anul trecut 1911.

N. A. *Oravița*. Ați solvit în total 35 cor. Abonament pe anul trecut 23 cor. Bon pe 1912 aveți 7 cor. un pătrar de an.

N. M. *preot. Vurpod*. Luptându-ne și noi cu multe greutăți, nu vă putem satisface dorința. Am primit 7 cor. Abonamentul d-voastră e achitat până în 1 aprilie. 1912.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăglan.**

— Da; și?
— Trece-i pe numele meu; dămi-i mie, ai?
— Ce-o să faci cu ei.
— Imi vor fi buni la ceva.
— La ce, spre pildă.
— La ceva, ei, de bună seamă la ceva.
— Tu ai o idee oarecare, asta-i clar; vre-o uneltire ascunsă, vre-o tragere pe sfoară se pre-gătește.
— Ce uneltire? ce tragere pe sfoară? Haida de! ce-o să tragi pe sfoară cu nimic?
— Niște morți, asta nu-i nimica în adevăr; dar totuși pentru ce îți trebuiesc?
— Ce curios ești! vrei să miroși orice bagatelă?
— Așa dar nu vrei să-mi spui pentru ce?
— Ți-ași spune dacă ai avea un folos cât de mic s'o ști. Ei bine, e uite așa, o fantazie.
— Ah! o cărnești! Ei bine nu fac nimic până nu mi-ai spus motivul.
— Tu vezi, tu vezi... cinste e asta din parte-ți? Ți-ai dat cuvântul, și iată că numai decăt îl calci în picioare.

— Cântă, cântă! Eu nu fac nimic până nu-mi spui ce ai de gând să faci cu morții mei.
Cicikof gândi că trebuie totuși să se hotărască a-i arăta un motiv oarecare; el reflectă puțin clătînd din cap, apoi declară, cu un aier de încredere prietenească, că îi lipsea un anumit număr de suflete moarte pentru a câștiga un anumit grad de considerațiune în lume; că el nu stăpâna decât mici potece de pământ, și că o cifră bună

de suflete ar face un efect mai bun pentru el.

— Minți, minți! — strigă Nozdref fără a-i da răgaz să isprăvească; pfui! minți, zău!

Cicikof simți că, în adevăr, căutase un pre-text destul de mizerabil; el reluă:

— Ah! văd bine, că nu te poate înșela cineva pe tine; haide, am să-ți spun adevărul. Numai cât, te rog, asta rămâne între noi, nu-i așa? M'am hotărât să mă însor... da... dar trebuie să știi, că tata și mama tinerei persoane sunt oameni pozitivi și ambițioși, că ți-o mai mare jalea. N'am îndrăzneala să mă desbăr de ea, dar încercarea e grea pentru mine, care am trăit atât de fără grijă... Ei vreau cu tot dinadinsul, ca viitorul ficei lor să fie proprietar și stăpân a trei sute de suflete cel puțin, și, fiindcă nu am, îți mărturisesc, o sută cinzeci de suflete pe pământ, mi-a venit ideea să completez cum...

— Haide, uite că minți strașnic! minți, înțelegi tu?

— Ei bine, eu susțin, că nu te-am mințit cu asta! — zise Cicikof cu destulă tărie arătând vârful unghiei degetului său mic.

— Să-mi taie hingherul gâtului, dacă nu minți!

— Asta devine înălțător. În sfârșit. Ce însemnează asta adevăr, și pentru ce vrei tu cu tot dinadinsul ca eu să mint?

— Ei da, fiindcă te știu eu; tu ești un mare pehlivan; permite-mi să-ți zic așa, din bună prietenie. De așa fi eu șeful tău, iute te-aș spânzura, vezi tu, de cel dintăiu copac din drum.

Cicikof se simți înțepat. Orice expresie cât

de puțin grosolană ori necuviincioasă îi era, prin ea însăși, neplăcută, chiar când nu i-se adresa lui; să mai adăogăm, că niciodată el nu seferia bucnos marile familiarități, numai dacă persoana care și-le permitea n'ar fi fost cumva de vre-un rang prea înalt. Astfel resimți el cu desgust limbajul gazdei sale.

„Pe legea mea!“ — reluă acesta, te-ași spânzura; ți-o spun curat, nu ca să te ofensez, dar prietenește de tot între noi.

— Are orice lucru o margine, — zise Cicikof cu sentimentul demnității ofensate. Dacă vrei să-ți faci cinste cu un astfel de limbaj, cercetează cazările și corpurile de gardă.

Apoi adaugă după o clipă de reculegere: „Tu nu vrei să dai, ei bine, vinde.“

— Să-ți vând morții mei! Cum, dar, canalie, știu bine, că n'ai să-mi dai mai nimic.

— Ai haz, zău; nu cumva sufletele tale moarte or fi niște diamante?

— Ei da, tocmai. Găcisem.

— Ei! frate, ce însemnează târguiala jidovească? ar trebui pur și simplu, să-mi faci cadou.

— Ei bine, ca să-ți arăt că nu sunt secătură, ți-i voi da absolut gratis. Tu ai să-mi cumperi armăsarul, și eu ți-i dau pe deasupra

— Aș! ce să fac eu cu armăsarul tău, — zise Cicikof în adevăr surprins de propunere.

— Ce ai să faci tu cu un armăsar ca ăsta? Vrei să răzi. Și uite, eu l-am plătit cu zece mii de ruble, și vreau să ți-l dau cu patru mii; e și asta, cred, un semn de pretenie. (Va urma)

O casă de vânzare!

Se vinde din mână liberă în Arad **casa din strada Varjassy nr. 32**. Tot acolo se vinde și **mobila pentru trei odăi**, precum se poate și **închiria** o locuință constatatoare din 3, eventual 6 odăi, cu toate cele de lipsă.

Caut

un candidat de avocat

pentru cancelaria mea advocațională, cu plată staverită după înțelegere reciprocă.

Dr. Aurel Grozda, adv.
Körösbökény (Buteni).
(com. Arad).

Se caută

un candidat de avocat

în cancelaria dlui **Dr. Vasile Avramescu** M.-Radna.

Cărămidă

se capătă la jos subscrisul, în fabrica de cărămidă din apropierea gării

KIRLE ANTAL
Florián-utca 6/b szám.

Oleul de urechi

al renumitului medic fizician și de stat major **Dr. G. Schmidt**, vindecă în scurt timp și temeinic asurzirea, curgerea și vijeitura de urechi, auzul greu chiar și în cele mai grele cazuri. O sticlă 4 cor. Comande la apoteca „Salvator-Apotheke“ în Stapar.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru doamni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociațiunii călătorilor Aradani“ și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: **IUSTIN OLAR**.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în **PISCHI** și **CERMEI**).

BINETH IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEMLŐM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

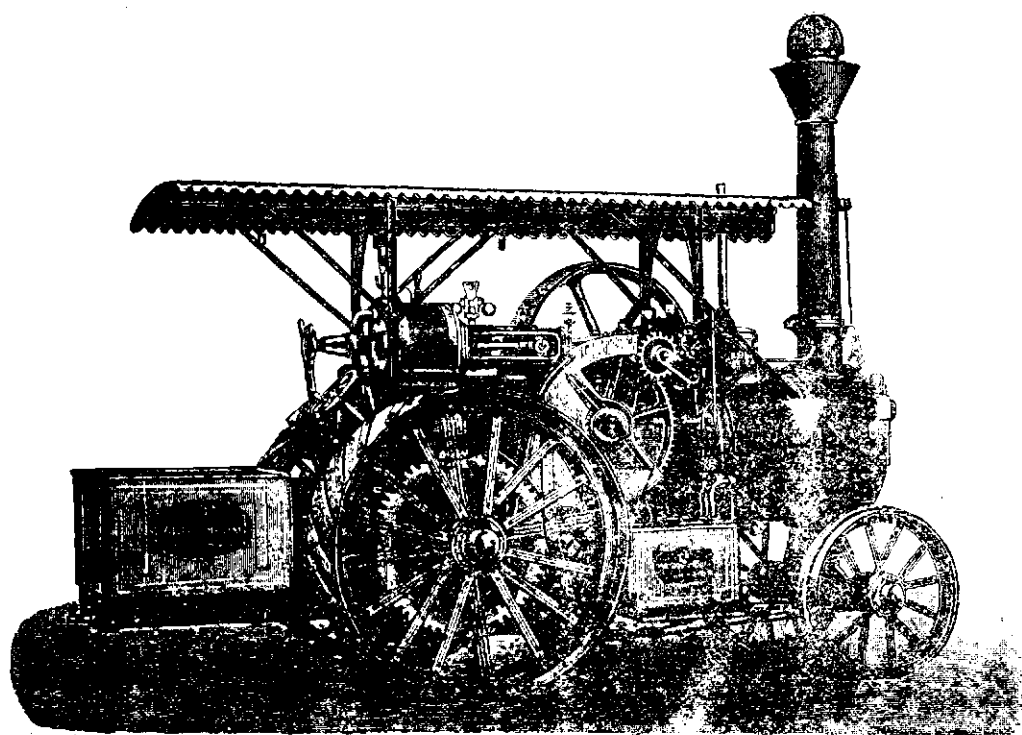
Proprietar de ocne: **TEOFIL POPOVICIU**

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

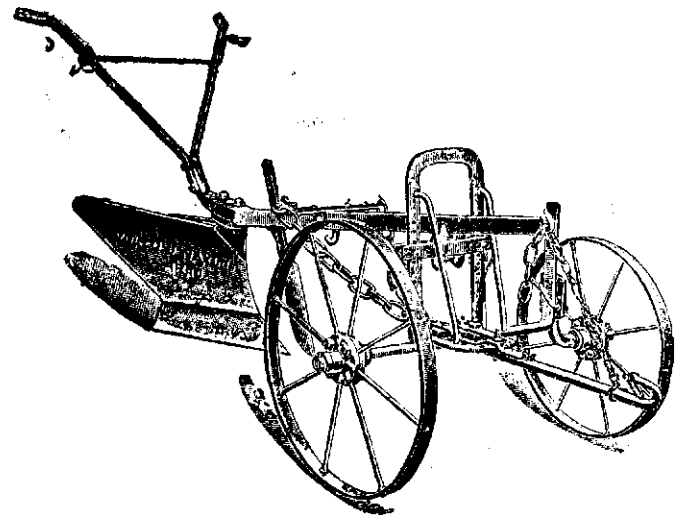
MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la

„Asociația Esehiană de Ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21—80 ani Pe lângă o taxă unară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de mem-brie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de mem-brie, prin oarecare nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor., însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Mem-brii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de mem-brie toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuate (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de mem-brie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritș, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea ntăței de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de mem-brie solvim erezilor suma asigurată.

Licuidările se fac strict în sensul statu-telor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuate semnate până la 15,000.000. cor și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blancete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esehiană de Ajuto-rare Reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utca 4. szám).

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în :: pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand atelierul meu de blănărie pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsărit. Primește totfeul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

„DEGANIN“

(scutit prin lege)

e cel mai bun prav pentru stărpirea insectelor de bucătărie, magazine etc.

1 pachet de ½ kgr. costă numai 1 cor. 50 fileri.

Probați odată și vă scăpați de ele, când nu veți mai fi surprinși să aflați moarte în mâncare!

F. A. DEGAN, Fiume
Postafiók 163.

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Creciun & Voda din Lugos,

care dispune de căzănării mari proprii în Bănat și Ardeal.

Cereți și răspândiți

„ROMÂNUL“ și
„POPORUL ROMÂN“

pretutindeni!

Licitație concesionată de autorități

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și pe prețuri foarte reduse articole de ::

calitate bună

Cu bani gata va avea rara ocaziune a-și procura orice pe prețuri ce se vor stabili prin învoială obiectele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-dele și cordele ce au mai rămas.

Vanzarea nu va ținea decât scurt timp.

23 metri până 6-6:50, 7-7:50.

Calitate corespunzătoare ori cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calitățile, albituri pentru masă, măsaie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7:50—9:50 fl. Se găsește de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând dela 2:50 fl.

Rog priviți galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2:50 fl. Preț de reclame mai fine 3:50—4:75.

Orași negri și suri pentru copii pe prețuri umitor de scăzute.

Atențiune!

Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l încurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețurentul firmei **F. A. Degan** din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

Nr.		1 Kgr. 5 Kgr.	
		Cor. fil	Cor. fil
	Cafea crudă (neprăjită) . . .		
1	Santos fină și aleasă *) . . .	3.—	15.—
10	Cuba fină	3.40	16.50
12	„ mai fină	3.50	17.—
14	„ cea mai fină	3.60	18.—
15	„ mărgele	3.50	17.—
16	„ specialitate	3.80	19.—
21	Iava aurie I-a	3.50	17.50
24	Ceylon fină	3.60	18.—
26	„ mărgele plantație	4.—	20.—
28	Mocca arabă (adevărată)	3.80	19.—
106	„Victoria“ (din 3 soluri)	3.80	19.—

*) Unii comercianți vând cafea Santos colorată „lavé“ sub numirea de Cuba, Malca, Portorico, etc. ca să apară ieftină. — Degan însă nu profită de nepriceperea marelui.

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu ambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, tafide etc.

Cereți prețurent românesc gratis!

Nr. Telefonului la fabrică 423.

ABRICĂ PENTRU MATRAȚE MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

Recomandăm Onor. public **nobilele** noastre de **fier și aramă**, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe cu ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Facem orice reparări, precum și vopsirea mobilelor de fier.

FABRICA:

ATELIER:

RAD. STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ÎN STR. JÓZSEF-FŐHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco.

Telefon Nr. 423). — Rugând binevoitoarele comande, semnăm

Cu stimă:

FRĂȚII FLEISCHER.

Tot aci se primesc învățacei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra

Institutului meu de întreprindere,

intemeiat din nou, în branșa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în branșa aceasta, dela renovările cele mai mici până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Nr. telefonului urban și din comitat.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă niagă), pentru oglinzi și cadre pentru icoani, (rame) din patrie și străinătate : :

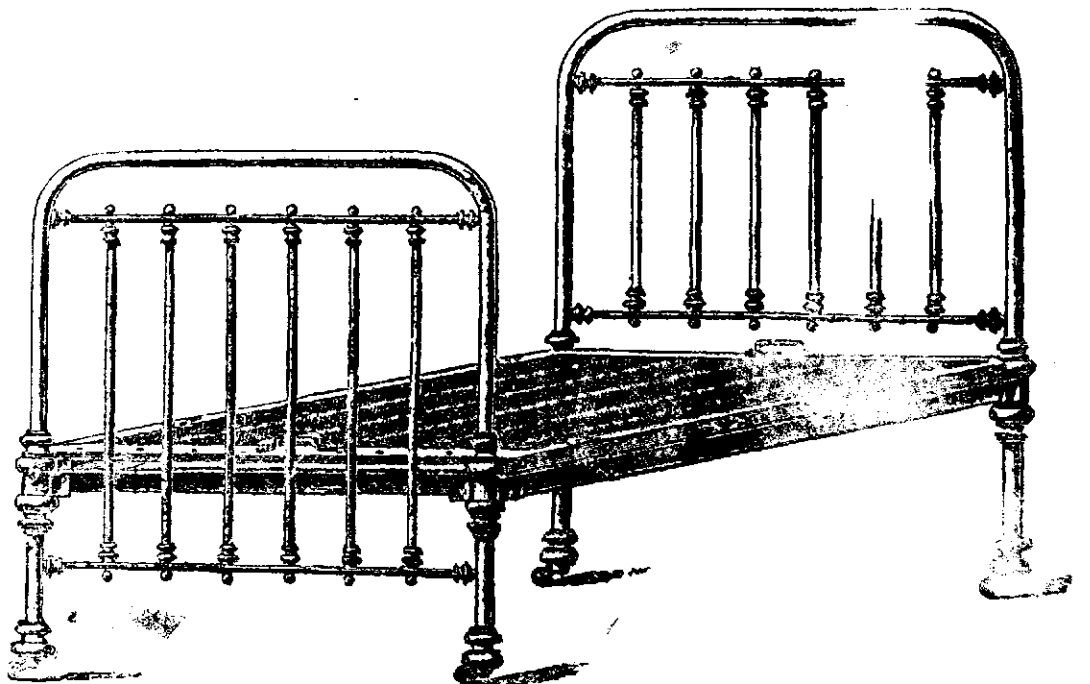
Adresa p. telegrama: Fried, uiegar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjari (sticlari, uiegar) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

In casa dlui arhitect Iosif Steiner.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase ceterensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununu și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK

hotelier.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se eapătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acți în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze în încredere la:

„Banca gener. de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei“).

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

HERZOG SÁNDOR

A R A D, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Nr. telefonului 604.

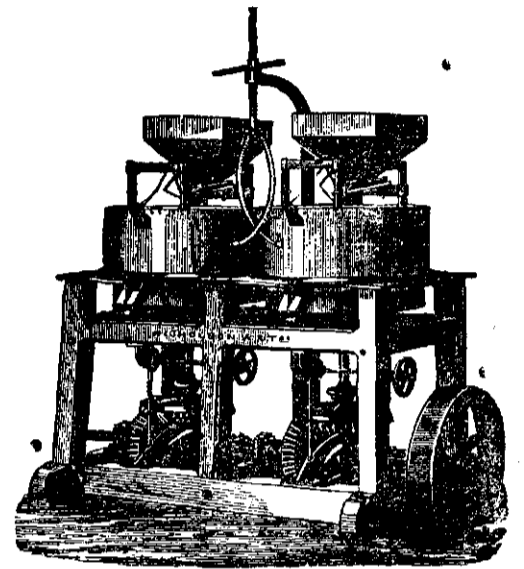
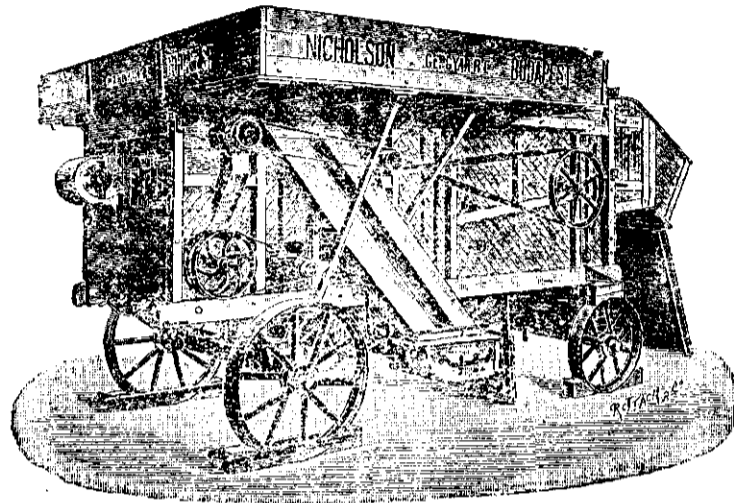
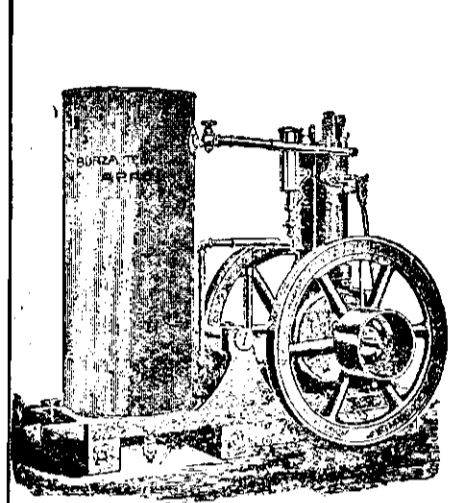
Nr. telefonului 604.

FRATII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1. (Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** mergem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

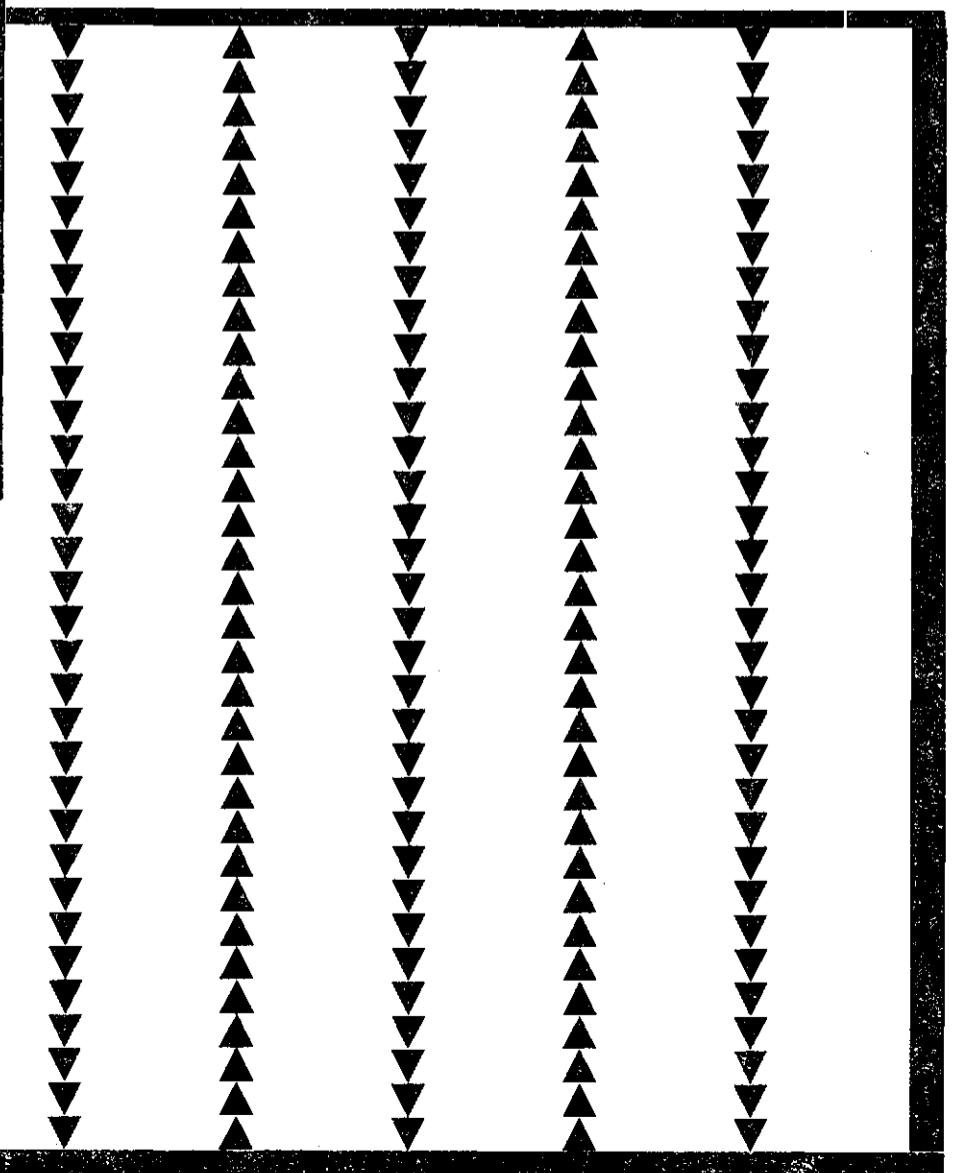
Am garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

Anunță cu adevărat respectonoratului public românească întru intrarea sa în activitate, în

serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Librăria Diecezană

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 35. — Telefon nrul 266. —

Mare deposit de recvizite și cărți bisericești

Potire de bronz aurit 25 cm. înalt cu discul aurit . . . . . Cor. 36.—

Potire cu paharul și discul din argint curat și aurite . . . . . à 80 și 100 cor.

Potire din argint curat întregi cu disc și aurit dela 200—300 cor.

Cutie pentru mir la sfânt. botez din argint China 26 Cor.

Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint China cor. 30.—

Candele din alpaca à 6·50, 7·50, 8·50, 12, 15, 24 și 30 cor. bucata

Cădelnițe din alpaca à 18, 22, 24, 30 și 50 cor. bucata

Vase pentru apă și vin din cristal cu tava alpaca cor. 7.—, cu vasele și tava din alpaca cor. 22.

Cruci pe altar cu pedestal din lemn, frumos lucrate à 4 cor., din argint China cu D-nul Hristos gravat în cruce și cu decoruri aurite cor. 12·50 și 20 cor. buc. din argint China cu D. Hristos în Email și cu decoruri aurite 16—32 cor., și 40 cor. bucata.

Linguriță pentru sfânta cuminecătură din bronz aurit cor. 4, din argint curat și aurită e. 9.

Copie din bronz aurită cor. 4, din argint curat aurită cor. 13.

Disc cu steluță din bronz aurit cor. 15. Steluță separat 6·50 discul separat cor. 9·50 Disc cu steluță din argint curat și aurit cor. 30

Fesnice pe altar cu 2 lumini din bronz aurit cor 30, cu 3 lumini din argint cor. 60.

Fesnice înaintea altarului cu 3 lumini din lemn tare frumos lucrate, cu decoruri aurite și argintate 150 cm. înalte păr, cor. 100.

Tetrapod frumos lucrat, cu decoruri aurite și argintate cor. 30.

Chivot din lemn frumos lucrate cu decoruri aurite cor. 100.

Litier din alpaca foarte frumos cor. 130.

Ripide din lemn frumos lucrate și aurite à 20—24 și 30 cor. bucata. Ripide din aramă frumos lucrate à 50—60 cor. buc.

Candelabre (polcandre) pentru biserică din bronz curat și aurite, foarte frumoase pentru 12 lumini à cor. 110—120—140 și 220 cor. buc. Pentru 24 lumini și cu prisme cristal à 200—260 cor. Cu 36 lumini à 300—400 cor. Cu 48-60-72 și 90 lumini à 1000—1400 cor.

Ornate (odăjdii) bisericești în toate execuțiunile 145—1000 cor.

Prapori în toate mărimile și colorile dorite dela 70—100—1000 cor.

Pălării preoțești 10 cor. bucata

Brâne preoțești metrul à 10—15 cor.

Prăznicare execuție foarte frumoasă lucrate, pe lemn de tei conform prescrierei bisericești noastre à coroane 9 bucata, pe pleu cu rame aurite cor. 9.

Cărți bisericești.

Apostolul cu litere latine legat simplu cor. 9·50

legat în piele roșie cu copcii „ 11·50

Motivelnicul cu litere cirile legat „ 5—

Motivelnic cu litere latine și legat în piele cu copcii . . . . . cor. 13·50

Evangelie cu litere latine leg. în piele roșie cu copcii . . . . . cor. 25—

Legată în catifea roșie cu cei 4 evangheliști la colțuri și în mijloc cu răstignirea Domnului. . . . . cor. 110—

Octoich mare cu litere latine legat în piele cu copcii . . . . . cor. 27—

Mineile pe 12 luni în 12 volume cu litere latine, fiecare legat separat în piele și cu copcii . . . . . cor. 186—

Triodul împreună cu strajnicul cu litere latine legată în piele roșie cu copcii . cor. 27—